

ВІСНИК THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

ЗМІСТ

Ігор Калиненко — Світлій пам'яті Степана Бандери	1
С. Петрович — Провідник С. Бандера і геройська боротьба УПА	2
Ген.-полк. П. Шандрук — Україна і всі інші підбиті московським імперіялізмом народи є фактором перемоги або поразки	5
Д-р Михайло Купнір — Політика Ватикану	10
Г. Скворода — З поезій латинською мовою	12
** — Лист Комітету побудови пам'яника Лесі Українки в Клівленді до скульптура п. М. Черешньовського ..	12
** — Пам'ятник Лесі Українки в Клівленді	13
Д-р Б. Стебельський — Пошана, гідна Лесі Українки	14
Д-р Степан Галамай — Одно з найважливіших завдань	15
Е. Маланюк — Про псевдонауковість маркенизму	17
Д-р Петро Мірчук — Бог і Батьківщина	20
Мігр. Петро Гой — Людина, як символ і приклад для молоді	22
А. Орликовський — Поляки в справі східних кордонів ..	25
Д-р Роман С. Голіят — Проф. д-р І. Мірчук і його допомога українському студентству	26
** — Заклик до участі в пресовій кампанії „Вісника”	27
Проф. д-р В. Орелецький — Шведи про бій під Полтавою ..	28
Збірка Коляди на Визвольний Фонд в 1961 р.	29

ОРГАНІЗАЦІЯ

ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, JULY 2, 1946 AND JUNE 11, 1960 (74 STAT. 208) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

VISNYK — THE HERALD published monthly at New York, N. Y. for Oct. 1 1961.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 315 E. 10th St., N. Y. C. 9. Editor Dr. Stephan Halamay, 315 East 10th Street, New York 9, N. Y. Managing editor — none. Business manager Andrij Sokolyk, 156 Avenue C, New York 9, N. Y.

2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given).

Name: Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine Inc. 315 E. 10th St., N. Y. C. 9. (no stockholders) — Principal Officers: Eugene Lozynskyj, President, 48½ East 7th Street, New York 3, N.Y., Dr. Stephan Halamay, Secretary, 315 East 10th Street, New York 3, N. Y., Iwan Wynnyk, Treasurer, 16 East 7th Street, New York 3, N. Y.

3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state.). Name: none.

4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required by the act of June 11, 1960 to be included in all statements regardless of frequency of issue) 2,000. Andrij Sokolyk, business manager. Sworn to and subscribed before me this 10th day of October 1961. Anthony Shumeyko, Notary Public, State of New York No. 413652325. Qualified in Queens County Cert. filed with New York Co. Clerk, Term expires March 30, 1963. (Seal), Anthony Shumeyko (Signature).

ПРОГОЛОШУЄМО ВНИРОДАЖ КНИЖОК
ЗА ГОТІВКУ

	Ціна в дол.	
	була	тепер
Е. Маланок: Illustrissimus Dominus Maze- ра — тло і постать, 32 стор.	0.50	0.25
Е. Маланок: Малоросійство, 36 стор.	0.50	0.25
Е. Маланок: До проблеми большевизму, 82 стор.	1.00	0.50
Е. Маланок: Нариси з історії нашої куль- тури, 80 стор.	0.50	0.25
Е. Маланок: Остання весна — поезії, 104 стор.	1.50	0.75
* Історія Русів, 346 стор., тв. оправа	3.00	1.50
Д. Донцов: Підстави нашої політики, 210 стор., тверда оправа	2.75	1.50
Д. Донцов: Правда пращів великих, 95 стор.	0.50	0.25
Д. Донцов: Поемка вогняних меж — Олена Теліга, 93 стор.	0.50	0.25
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, 410 сторінок	6.00	3.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину ...	1.00	0.50
О. Оглоблин: Українсько-московська угода 1654 р., 100 стор.	0.50	0.25
О. Оглоблин: Хмельниччина і Українська державність, 24 стор.	0.25	0.25
Правда про Росію — за Астольфом Кюстіном опрац. М. Мирчанський	2.00	1.00
А. Княжинський: На дні СССР, 232 стор.	2.75	1.50
У. Самчук: Чого не гоїть огонь. Роман. 288 сторінок	3.75	2.00
Ф. Одряч: Щebetун — повість, 294 стор.	2.50	1.25
Т. Ерем: Советський акваріум, 142 стор. ..	0.50	0.25
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, 154 стор.	1.25	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, 44 сторінки	0.50	0.25
М. Щербак: Багаття — лірика, 64 стор. ..	0.75	0.50
М. Щербак: Шлях у вічність, поема, 29 сторінок	0.25	0.10
В. Гришко: Панславизм в советській істо- ріографії і політиці, 37 стор.	0.25	0.10
Б. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шу- хевича-Чупринки), 31 стор.	0.25	0.10
РІЧНИКИ „ВІСНИКА" за 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959 і 1960 роки в гар- ній полотняній оправі з золотими витисками	5.00	5.00
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, 15 стор.	0.15	0.10
В. Січинський: Крим — істор. нарис, 31 ст.	0.25	0.10
П. Мірчук: З мого духа печаттю (25 ліття ОУН, 30 стор.	0.25	0.10

Замовлення просимо присилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.

Stepan Bandera

ЗНИЩЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПОНЕВОЛЕННЯ УКРАЇНИ Й ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ ВЕЛИКОЮ ГЕОПОЛІТИЧНОЮ ЗМІНОЮ ТАКОГО ПОРЯДКУ, ЩО СТВОРИТЬ ЦІЛОМ ІНШИЙ УКЛАД НЕ ТІЛЬКИ НА СУМЕЖНОМУ З УКРАЇНОЮ ПРОСТОРІ, АЛЕ Й НАБЕРЕ СВІТЛОГО ЗНАЧЕННЯ. ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ СПАРАЛІЗУЄ АГРЕСИВНІСТЬ МОСКОВСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ ТА ЗАВДАСТЬ СМЕРТЕЛЬНОГО УДАРУ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОМУ КОМУНІЗМОВІ.

Степан Бандера

Ігор Калиненко

СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ СТЕПАНА БАНДЕРИ

„Ой Морозе, Морозенку”
Українська історична пісня.

Букети повні рож й червоної калини
Покласти нам дозволь на свіжу домовину
Вождє Твою: Творче УПА, Надхненнику до Чину,
Що має за мету державність України.
Немов магнет сталевий, як джерело життя
Саме Твоє ім'я — вже надхненням мільйонів.

Не вбила смерть Тебе, бо свіжих батальйонів
Стасш прапорносець і знам'я!
Скиб рідних чорнозем і Чорноморську воду
Покладено в труні вогненного Борця
Його потужний дух окрилоє серця,
Аж доки прах спічне в Столиці пантеоні.
У вихорі сторіч, в Нескорених легіоні
Бандерине ім'я — різьбитиме свободу!

С. Петровиз

ПРОВІДНИК С. БАНДЕРА І ГЕРОЙСЬКА БОРОТЬБА УПА

Всяке признаєння є в своїй глибині драматичне і трагічне. Хто сам не відгув, як пульсує небезпека нашого часу, той не проникнує в серце признаєння, а тільки торкнувся його хворобливо-блїдої щоки.

Х. Ортега і Гассет: БУНТ МАС

Сильна воля, залїзна послїдовність, незламна вірність світоглядів і ідеології українського націоналізму, дійсна самостійність духа, що на завжди відкидає намул неволі, та прагне, не оглядаючись на те, що скажуть сильні світа цього, вести випрямлену і з піднесеним чолом націю по через Скилли і Харибди міжнародних воєнних завірюх до власного сонця волі, до повної державної самостійности, гідної великої сорокмільйонної нації — ось були основні, дійові, багатогранні внутрішні сили індивідуальності сл. п. Степана Бандери, які підняли його на висоти безсмертних героїв нашої Батьківщини та вчинили сл. п. Провідника тим, ким він став, тобто символом безкомпромісової боротьби української нації проти кожного поневолювача, а за повне, радісне, самостійне життя нації у власній, вільній і сильній державі.

Не тільки з іменем, але саме з невтомною, до найвищої міри напруженою, власним життям освяченою революційно-політичною діяльністю Великого Покійника органічно-тісно, ідейно-політично й організаційно-стратегічно пов'язується геройська боротьба збройного рамені української нації, славної Української Повстанської Армії, що доконувала нечуваного в світі подвигу, бо боролась на два фронти т. є проти брунатного гітлерівського та червоного

~~~~~
"VISNYK" — "THE HERALD"

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of the Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

російського імперіалізмів і дивувала світ героїством своїх славних воєнків і полководців таких, як Лицар, Шелест, Перебийніс та найславніший з найславніших ген. Чупринка, Головний Командир УПА.

Центральним звеном, що нерозривно і на віки лучить геройську боротьбу УПА та до найвищих меж жертвенну, всесторонньо обдуману і взірцево пляново проводжувану дію сл. п. Провідника є глибока, майже араціональна віра в українську націю і принцип власних сил.

Стверджувати цей основної ваги факт сьогодні в другу річницю смерті Степана Бандери та в 19-ту річницю заїснування УПА, які дивним вчиненням Провідіння припадають якраз в той сам час т. є на половину місяця жовтня видається значно лекшим, ніж перед роками, бо сьогоднішній світ виразніше бачить небезпеку, що її поборювали і поборюємо ми в ім'я ідей і вказівок Степана Бандери, ген. Чупринки й Проводу ОУН, тобто смертельну загрозу для людства з боку московського імперіалізму.

В ті ж часи і принцип власних сил і віра в незламність української нації могли для деяких українців та для закордонних політиків скидатись на фантазію.

Справді, як це вірно схоплював в одному листі сл. п. Красвий Провідник Легенда до Великого Митрополита Андрея в липні 1941 р., для України створювалась ситуація, що трапляється раз на століття.

Мілітарна потуга обох воюючих імперіалізмів, а особливо блискучі перемоги на всіх фронтах німецьких армій викликували переляк і розпач та приводили до психічного заломання не тільки одиниць, але й цілих народів, які „падали навколїшки” перед тевтонськими полками і їхнім фюрером. Одна тільки Україна завдяки дії ОУН, випробованій й загартованій революційної сили, протиставилась німецьким іберменшам. Вправді голова Проводу ОУН, сл. п. Степан Бандера був тоді конфінований німцями за Сяном, то однак згідно з заздальегідь прийнятим Проводом пляном перед маршем німців на Схід, обраний Національними Зборами у Львові Голова Тимчасового Правління

Ярослав Стецько доводить не тільки до проголошення званого Акту 30 червня 1941 р., яким українська нація перед лицем всього світа зголосила своє право на самостійне життя, але й проти волі німецького окупанта, стаючи у кермі національного корабля проводить організацію українського державного апарату на українських землях.

Український загаль показався таким, яким повинна бути зріла нація: борцем за свої національні права, готовим боротися проти кожного окупанта, отже і проти німців, не лякаючись жертв. Мілітарна сила нового окупанта не лякала, а довговікова боротьба, а зокрема боротьба ОУН, що її очолював С. Бандера та глибоке розуміння принципу власних сил навчили український загаль розглядати питання політичної доцільності боротьби не з огляду на коротко-триваючі вигоди одного покоління, але під кутом інтересів „живих, мертвих і ненароджених”, тобто вікових інтересів нації.

Важку відповідальність такого наскрізь самостійного рішення українського політичного проводу того часу добре зрозуміємо, коли пригадаємо, що саме в тому часі т. є 1941-1942 рр. Німеччина стояла на вершці своєї могутності, бо майже вся Європа лежала у її стіп. Та Україна на ніякі переговори, на ніякі „вершинні конференції”, на ніякі комбінації з „тройками” не йшла і не засвічуючи Богові свічку і чортові огарок, як це деякі сьогоднішні політичні сили на Заході пробують робити, виразно протиставилась обом імперіялізмам в ім'я гасла: „свобода народам, свобода людині” та приступила в жовтні 1942 р. до творення збройних відділів УПА в ім'я принципу власних сил, найпевнішої орієнтації з усіх політичних орієнтацій.

А флегматичний, майже по старечому зрівноважений Захід поповнив кардинальну помилку, мабуть, найбільшу помилку двадцятого століття, не давши підтримки українській визвольній боротьбі. Як би ж був здобувся на рішучий крок і таку поміч для УПА дав, не стояв би сьогодні світ перед маривом тотального атомного знищення! Чи не відчув Захід, як „пульсує небезпека нашого часу”?

Бо й справді в основі й в теорії Захід заступає кращі і міцніші ідеї, як сили, що формують призначення. Коли протиставити ідеалізм За-

ходу комуністичному матеріалізму, то можна приймати, що у війні ідей Захід має величезну перевагу. Але ж кожний може тут спостерігати дивну містерію, бо впродовж кількох десятиліт марксизм або російський імперіялізм є в постійному наступі, а Захід тільки відборюється. Чим це пояснити?

Бдумливіші уми на Заході пробують дати собі відповідь на це переважливе питання, але вони знаходять чомусь тільки часткову відповідь, тільки сковзаються по периферіях, тобто „не проникають в серце призначення, а тільки торкаються його хворобливо-блідої щочки” (Гассет). Ми думаємо, що ці уми не найдуть повної відповіді, якщо не вглибляться в студії української визвольної боротьби, ц. зн. боротьби ОУН-УПА-УГВР, ц. зн. якщо глибоко не проаналізують основних тез політичної філософії Ст. Бандери, викладених зокрема в його: „Національна революція, а не тільки протирежимний резистанс” або в його студії про можливість революції, це далі значить, якщо не візьмуть до уваги видань АБН, а зокрема англійську книжку п. Я. Стецька п. н. „The Kremlin on Volcano”, якщо не вивчатимуть писань д-ра Донцова про природу московського імперіялізму і т. п.

Без включення того тяжкою боротьбою крапчих синів України досвіду, здобутого нашим визвольним рухом всі такі західні відповіді будуть тільки частковими, неповними відповідями, а через те на них побудовані стратегії мусять бути неуспішними і Захід буде далі дивуватися, чому комунізм, чому большевизм, побудовані на фальшивих ідеях знаходяться в наступі...

Бо ж до болю замало пояснювати цю дивну ситуацію тим, що, мовляв, большевики або точніше московські імперіялісти говорять, у відміну від нацистів, „мовою Заходу”, тобто вони проголошують братерство (ми стратили мільйони від „братнього” московського стиску), а не „провідницький” принцип; вони оферують мир (але на кремлівських умовах!), а не війну. Також замало пояснювати цю неприродну ситуацію тим, що, мовляв, комунізм, атакуючи власність і багатство викликає неспокій в християнських душах, вихованих на засаді, що не можна одночасно служити Богові і мамоні.

Але ж головне пояснення дивної і позірної слабості Заходу лежить в тому, що Захід від першого комуністичного виклику в 1848 р. підсвідомо діяв і думав так, ніби деякі з основних положень доктрини Маркса є правдиві. Тут лежить найбільший парадокс.

Він в тому, що народи Заходу, ті предистиновані апостоли ідеалізму і свободи, мислили і діяли так, ніби вони були економічними детерміністами. Іншими словами дискусія велася завжди в площині, накинений Заходові саме Марксом. Ще іншими словами Захід не здобувся на те, на що здобувся український націоналізм завдяки писанням Донцова, Стецька, Бандери, Ленкавського і других, а саме на повне відкинення марксизму, на цілісне його поборювання, як це в практиці переводила слава УПА.

Як відомо вихідною точкою майже всіх філософічних та політичних систем є їхній погляд на природу людини. Тут між марксизмом і Заходом лежить ціла прірва. З марксієвського погляду людина це виключно центр фізичної енергії, який реагує на фізичне оточення; звідси логічно випливає доктрина цілковитого історичного і економічного детермінізму. З марксієвського погляду про те, що тільки приватна власність і нерівний розподіл багатств створюють всякий динамізм, протирічності та проблеми внутрі суспільності мусіла б витікати повна незацікавленість або індиферентність марксистів проблемами політичної і моральної натури. Звичайно тут вони підходять так, ніби після того, як „залізні закони розвитку” виробничих стосунків усунуть ту нестерпну приватну власність, політична свобода і моральний порядок подбають самі за себе.

Знов же для Заходу людина це складна натура; частково це дух і розум, а частково тіло і інстинкт. Дух і розум дозволяють на свобідний вибір та створюють моральне зобов'язання. Через те її не обмежує ніякий економічний чи історичний фаталізм або детермінізм. І справді історія вчить, що людина, завдяки втручанню її сильної волі створювала такі ситуації, в яких переставав діяти закон історичного фаталізму, а всі економічні пророцтва Маркса майже без виїмку дістали в лоб. Нпр. замість концентрації капіталу і злиднів робіт-

ництва маємо участь робітників в приходах підприємств, замість злиднів високу життєву стопу, „курку з рижом”, а в злиднях залишаються робітники „советського раю на землі” і т. д.

А всетаки існує парадоксальна ситуація. Практика Заходу заперечила і заперечує впродовж років основні положення економічного детермінізму і в тому самому часі в центрах Заходу, т. є в Британії і в Америці спостерігаємо з острахом здавання позицій. Коли марксиста атакували західні суспільства за нерівність, за експлуатацію, то люди на Заході почали відбивати ці обвинувачення не з цілком протилежних позицій і навіть не стільки за допомогою політичної та моральної аргументації, але радше економічної аргументації, на якій навис той же самий економічний детермінізм. Отже дискусія велася в накинений марксистами площині. Люди Заходу, боронючись, твердили, що приватна власність та приватне підприємство це база західної системи, що західня свобода залежить від цієї форми суспільної організації, що, коли знищити систему приватної господарки, то пропадуть права і свободи.

Тільки треба недовго призадуматися, щоб побачити, як небезпечно близько, заблизько присунулась ця лінія аргументації до марксієвської аналізи. То ж то марксиста проголосили були догму про те, що підставовим формотворчим фактором в суспільстві є її господарська структура. І ось оборонці Заходу приймають її. Тяжко виборювані права і вольності західної людини перетворюються в такий спосіб в якийсь додатковий, побічний продукт бізнесових підприємств. Чомусь таким оборонцям Заходу перед марксистами не приходить на думку, що чейже вони відвернули горі коренем історичну дійсність, а саме, що відповідальна приватницька господарська система Британії чи Америки змогла зрости і розвинути саме тому, що в обох суспільностях індивідуальна свобода, моральна відповідальність і свобідне правління виникли в процесі боротьби і були здобуті одиницями. Таких свобід не знає російський нарід. За те українська нація устами кращих своїх репрезентантів, таких, як Степан Бандера, Тарас Чупринка і другі проголосила і діями УПА та всього визвольного фронту здійснює гасло:

П. Шандрук
Генерального Штабу Генерал-Полковник

ПОРЯДКОМ ДИСКУСІЇ

УКРАЇНА І ВСІ ІНШІ ПІДБИТІ МОСКОВСЬКИМ ІМПЕРІАЛІЗМОМ НАРОДИ Є ФАКТОРОМ ПЕРЕМОГИ АБО ПОРАЗКИ

1

Імперіалістичні цілі московської політики і стратегії

Советський Союз має у своїй зовнішній та внутрішній політиці, від яких залежить стратегічне планування, виразно визначені цілі і завдання.

Успішне ведення політики обумовлюється, як відомо, певними факторами: геополітичним положенням держави, міжнародними взаємовідносинами в кожному часі й просторі та внутрішнім потенціалом даного державного суб'єкту.

Зовнішню політику большевиків ясно сформулював VII з'їзд Комуністичної партії, коли на внесок Леніна було прийнято постанову про створення в Росії (чи з Росії) світового центру комуністичної революції для безоглядної боротьби проти капіталістичного світу. Сталін, використовуючи ті принципові тези і біжучі конкретні можливості, послідовно провадив СССР до досягнення тої мети. Виконавець його задумів в зовнішній політиці, Молотов надавав теоретичним тезам практичних форм, що їх він не менше ясно уточнив у своїй промові на XX з'їзді делегатів Комуністичної партії, в лютому 1956 року так: „в ділянці зовнішньої політики наша

свобода людині, свобода народам! Наперед свобода індивідуальностям і свобода народам, а потім вже господарський розвиток. Так було в історії народів Заходу, так розуміє справу українська нація і її найкращий витвір останніх десятиліть т. є український націоналізм і досвід його боротьби повинен ввійти в скарбницю всього вільного ще світу, якщо він не хоче згубитися на ідейних бездоріжжях та стати погноєм для воюючого комунізму і московського імперіалізму, що з ним веде боротьбу на життя і смерть українська нація вже від років і крацим символом цієї безкомпромісової боротьби нації височиться ім'я Степана Бандери, дух якого разом з духами героїв України, а зокрема героїв УПА животворить.

партія завжди бере під увагу конечність дуже поважної оцінки конкретних обставин, зрозуміння тих обставин та перспективи історичного розвитку соціяльних взаємин у світі. Ленін навчив нас, що *тільки* поєднання наших засадничих тез з гнучкістю в застосуванні їх може забезпечити комунізму перемогу в стремлінні до досягнення наших міжнародних цілей”.

Те твердження Молотова було і є підставою напрямною цілої політики СССР в минулому і нею воно буде і в майбутньому. Крім того всі інші лідери комунізму цю тезу неодноразово підтверджували.

На тому ж з'їзді Булганін в своїм кінцевім резюме стверджував: „ми, як і весь советський (!) народ, глибоко переконані, що в історичнім змаганні двох систем переможе соціялістична система і тому мусимо твердо стояти при ній та бути готовими не тільки до оборони, але і до наступу з метою поширення її аж до опанування світу”.

З того ідеологічного наставлення комунізму, що в практичній акції на фронті зовнішньої політики має всі яскраві ціхи імперіалізму, випливає і стратегія СССР, його стратегічне планування.

2

Політична сила СССР

Видається слушним твердження, що Західний Світ зрозумів і належно оцінив небезпеку московського імперіалізму, який зовсім не ховає своєї агресивності.

Однак ще й досі певні політичні та громадські кола на Заході вірять у можливість співжиття і коляборації з московськими червоними імперіалістами. Навіть коли б большевики й пішли в своїх добре продуманих тактичних поєднаннях на коляборацію, то вона може бути лише тимчасовою, кон'юктуральною, скерованою на психологічне роззброєння контрагента. Бо ж, як вище було стверджено, комуністична доктрина прагне здобути світ і перебудувати його на інтерпретованій за допомогою діалек-

на жаль, не піде по лінії твердї опозиційної до ССР політики і не застоєє сили для повалення більшевизму, який неухильно і послідовно підкопує в кожній ділянці резистансе вільного світу; більшевизму, — отї примари, роз'їдаючої та руйнуючої всі духовї й матерїальнї вартостї, з'явотї віковими зусиллями людства, то, здається, немає перешкод в розвитку і експансії більшевизму. В консеквенції то має ознакату, що більшевизм найбільше свої можливостї не може і здійсненнє своєї мети.

До того скріпившись в середїні і зовні, більшевизм утримує і розбудовує величезну збройну силу. І в тїй ділянці не видно ознак того, щоб московська збройна сила не пішла по лінії політичних замїрів комунїзму. Локазом того приклад з маршалом Жуковим. Треба теж припускати, що навчена досвідом другої світової війни, коли мільйоновї маси червоних воєнкїв піддавалися німцям, комунїстична партія приготувала мимовсього ще й відповіднї превентивнї заходи з метою не допустити до повтореннє чогось подібного на випадок нової війни. Але перед усім трудно оминати запитаннє — чому більшевики так пильно готуються до війни, коли напевно знають, що Захід не плянує жадних атресї взагалї відносно совєтської імперії?

3

Зовнішнї вївнє сили ССР

Першим таким вївном треба б рахувати пропатагандивнїй успіх для них від так званих „розмов на найвищїм щаблї“, що досї не дали ніякого результату в минулому і, звичайно, не дадуть в майбутньому. Для більшевиків такі розмови тільки в певній мірі є необхіднї для того, щоб пропатагандивно замилувати очі всеї рєднї своєю червоною царства а назовнї підбурювати маси політично несвідомих народів. До речї, ми є певнї, що такі типи як Кастро, а зокрема Насер прекрасно знають істоту більшевизму та його експортову вартість, але заграючи з ним, створюють для себе конюнктурну. Готовість Заходу до участї в таких розмовах свідчить про те, що він є готовий на все, щоб відсунути далї примару війни. А тимчасом такі конференції грають наррчку більшевизмам, бо абсолютно нічого не дають вільному світовї Біра у відсунуеннє війни є лише нічим не оправданї чини. — II. III.

тичного матерїалїзму, соціалїстичнїї бази, а у випадку спротиву вільного світу, не завгається ся ні на мент застосувати силу у відповіднїм, вїбранїм ССР часї. На тїй тезї теж будувється і внутрїшню політику ССР, яка спирається в своїх неприхованих замїрах на безкомпромїсові порадкуваннї інтересів своєї і підбитої людності інтересам партії.

В цьому не треба шукати виключно потматичних прав, треба лише всно бачити і зрозумїти методи діяннє. І можна припускати, що методи дії сучасного московського диктатора Нікіти Хрущова є далеко більше небезпечними для вільного світу, ніж аморальнї філософування Ленїна чи брутальнї санкції Сталїна. Хрущов йде по лінії психологїчного опанування мас ССР методом економїчних і адмїністративних поступок для населєннє, що в умовинах дотеперїшнього її життя підносить в якїсь мірі його особистий авторитет, а навить викликає настрї до якогось довір'є до нього та може відданостї у випадку кризи. В тому теж є небезпека для Заходу. А з огляду на те, що він не тільки не виявляє інтенції до змїни світоглядових позицій і практичних метод в ширєннї комунїзму та творєннї у свїтї конфліктів, то він і партія можуть розраховувати на підтримку і не лякаться пасивного резистансу людності, як це мало місце за часів Сталїна.

Отже якщо абстрагуватися від глибоко захованих можливих революційних елементів, то видається, що більшевики не мають причин поноватися того, що самї внутрїшнї сили в ССР можуть бути причиною завалєннє більшевизму. Навпаки — Комунїстична партія нїби опортуністичною політикою Хрущова, зміцнює свої сили. В такїй ситуації — слід певно розумїти — навіть в перспективї дальшого майбутнього, нема виглядів на припинєннє московським червоним імперїалїзмом його безоглядного повоєннє вільного світу, на припинєннє і зрєченнє прагненнє запровадити в нїм свою московську деспотичну, віками випробовану, систему. Хто на те надїється, той не політик, але фантасг.

*) Від більше як п'ять років „твердї“ слова, „невїданї“ чини. — II. III.

даною ілюзією, а участь в конференціях зі „світовими брехунами” витратою народного гроша. Через такі конференції большевики виграють свою карту, показуючи слабкість Заходу, а свою силу, бо все на конференціях відбувається згідно з московським пляном.

Значно реальнішим виявом політичної (то значить і мілітарної) сили большевиків є інспірування „холодних і гарячих війн”, наприклад, війна в Альжирі є явищем просто незрозумілим, щонайменше дискваліфікуючим і дискредитуючим Францію, бо в Альжирі понад 400.000 модерно озброєних вояків не можуть дати собі ради з коло 25.000 альжирських повстанців. Там безперечно діє червона рука. Заколоти в Індонезії, випадки кубинського ліліпута, події в Тибеті, на границі Індії, найновіші події в Конго, Ляосі, в Берліні і т. д. — то все є інспіроване та підтримуване „світовим ризиком”. Середній та Близький Схід, Африка є тепер тереном спеціального заінтересування Москви. Можна припускати, що на тих теренах, за допомогою Москви, вневдовзі прийде до більш гарячих подій.

Під час недавньої конференції Хрущова в Румунії, він там голосно заявив, що „Москва без вагання прийде з допомогою всіма своїми силами кожній країні, де західні капіталісти будуть всовувати своє відгодоване свиняче рило” (poke their pig's snouts into our socialist garden).

У Східній Німеччині (в горах Гарцу), в Чехії, на Мадярщині, на Кавказі, большевики розбудували бази для далекосяжних ракет. ССРС дає фінансові допомоги різним країнам, ніби без політичних концесій (Афганістан, Індія, Об'єднана Арабська Республіка, Гана і т. д.) і висилає туди тисячі своїх „фахових” місій. Водночас Хрущов декларує про миролюбність ССРС, про конечність культурної виміни зі Заходом, про конечність роззброєння. В Женеві роззброєнева конференція, що вже триває понад три роки, розбилася через саботаж большевицького делегата. Хрущов зриває вершинні конференції, використовуючи різні дрібні епізоди (U-2), щоб задемонструвати повне ігнорування поправних форм вселюдських взаємин

чи то на міждержавному форумі чи то на терені державного представництва.

4

Слабкість ССРС

З огляду на те, що большевики використовують весь господарський і людський потенціал для своєї важкої індустрії (збройне поготівля), населення ССРС є позбавлене самих примітивних засобів до життя. Такий стан тягнеться вже понад 40 літ, але в напівголоднім існуванні советська людина мовчить, бо і боїться, й не має необхідної енергії, боїться не то діяти, але й говорити. Теж голодна людина не має досить сили, щоб дати повну продуктивність праці — в цьому теж одна із засадничих підстав слабости ССРС.

Для порівняння:

	ЗДА	ССРС
Населення	179 млн.	212 млн.
Робітників у продукції	66 млн.	110 млн.
Фармерських робітників	6 млн.	60 млн.
Землі в обробці	250 акр.	500 млн.

Уряд ЗДА не знає, що робити з надвишкою рільничої продукції, а в ССРС бракує харчів. З наведеного порівняння видно одну з найважливіших слабих сторін ССРС. Цю слабу сторону колоса можна б використати при відповідно зорганізованій акції. Існують подібні „органічні хвороби” в інших галузях господарки ССРС.

На одному з головних місць треба б поставити, так би мовити справи мілітарного порядку. Відомо, що ССРС тримає під зброєю в різних категоріях понад 4.000.000 людей. Треба їх вживити, зодягнути, забезпечити, треба держати в поготівлі численні засоби війни. Транспорт для таких потреб є цілком не вистачаючий. Залізниця цілого ССРС становлять 1/12 частину залізниць Зах. Німеччини, а простір Німеччини становить 1/25 простору ССРС, тобто, можна приймати, залізниця ССРС становлять 1/300 залізниць Німеччини. Для автомобільного транспорту немає ні відповідних доріг, ні самоходів. Чи можна в разі потреби ту слабкість ССРС використати? Все залежатиме від того, як швид-

МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ І КНИЖКИ — МІСЯЦЬ ПРЕСОВОЇ КАМПАНІЇ „ВІСНИКА”.

ко Захід буде готовий до стратегічного поготівля в Європі, на Близькім і на Середнім Сході. Ті простори, як видається, є найбільш дозрілими для московського апетиту, бо мають забезпечену базу і не розтягають комунікаційних ліній. Хоч стратегічно і оперативно всі елементи в концепції війни на кожному можливому фронті східної гемісфери сприяють ССРСР, то вони теж в певних умовах можуть стати його Ахіллесовою п'ятою.

Але найголовнішою небезпекою для Росії — політичною і мілітарною — є справа підбитих Москвою народів.

Українців (округло в мільйонах)	40
Поляків	28
Німців	17
Козаків	16
Чехів і Словаків	12
Мадярів	10
Румунів	16
Кавказська Конфедерація	9
Болгарів	8
Прибалтійців	7
Туркестанців (і різних)	15
Разом	178

Всі ті народи на просторі коло 4.000.000 кв. клм. мали після російської революції в 1917 р. свої власні держави і, як добре відомо, ніколи не погодилися (по нині) й напевно не погодяться на добровільну інкорпорацію їх в ССРСР. Як теж добре відомо, в Україні в різних можливих формах по сьогодні існує Українська Повстанська Армія (УПА), на Кавказі і в Середній Азії ще недавно були поважні повстання. Отже, ті народи не заперестали боротьби за свою власну державність мимо всіх депопуляційних, на страшнім терорі (геносид) спертих, заходів большевиків. Ті народи — треба мати на увазі їхні контингенти в збройних силах ССРСР — мимо екстериторіального включування контингентів, будуть, на випадок війни, при створенні Заходом декларативних політичних обставин, потенціалним послабленням ССРСР, а в дальшій корисній розвитку подій — реальним зміцненням сили Заходу.

5

Сила і слабкість Вільного Світу

Для ясности ще раз стверджуємо, що Західний Вільний Світ не має жадних агресивних замірів, але в обличчі загрози від неприховува-

них і деклярованих агресивних замірів червоного імперіялізму, Захід мусить бути готовий до того, щоб відперти агресію ССРСР.

Перед неспровокованим нападом ССРСР в сучасній нам хвилині забезпечує світ, в головній мірі мілітарний і господарський потенціал ЗДА. Ми не маємо на увазі в цім короткім ескізі підсумовувати елементи потенціалу ЗДА та їхніх союзників. Про ту матерію існує відповідна фахова література. Але для нас, як і для кожної людини, що знає стан речей і цікавиться ним, немає сумніву, що потенціална і реальна сила Заходу безмірно перевищує можливості ССРСР. Бо інакше не було б жадних факторів, що стримували б червоних агресорів.

Сила ЗДА полягає в першій мірі у величезному економічному розвитку та в посіданні нуклеарної зброї.

Нам видається, що до від'ємних моментів позицій Заходу треба б віднести саме стан психологічного наставлення. Під впливом великого добробуту громадянство вільного світу не хоче розуміти, не хоче бачити перманентної загрози тому добробуту й самій навіть своїй екзистенції. Громадянство навіть не все розуміє заходи свого державного керівництва і неохоче поносить матеріальні тягарі, з тими заходами пов'язані. Таке психологічне наставлення громадянства повинно бути відповідною усвідомлюючою акцією знеутралізоване.

Стратегічна і оперативна слабкість Заходу лежить в конечності поконання віддалі, що відділює в першу чергу ЗДА від евентуальних театрів боїв, хоч існують в перманентній готовості відплатні конструкції на всіх можливих периферійних лініях агресії ССРСР. Теж до тої категорії слабости ЗДА треба б віднести розмір збройної сили, яка мусить послуговуватися т. зв. конвенціональним озброєнням.

Та найбільш негативним явищем є, на нашу думку, безпідставна віра Заходу в можливість уникнення участі в змаганні. Коли пересічний громадянин вірить, що „добрий російський чоловік” не нестиме з собою тотального знищення, то це ще можна розуміти, але є натомість дивним, що люди високої інтелігенції (Eaton!) можуть вірити в те, що „чорт не є такий страшний, як його малюють”. Змагання двох світів буде тотальне, не буде ані можливості ані місця на „моя хата скраю” — напевно найгірше

вийде на нейтральності той, хто в неї хоче врити. Большевизм власне твердо і виразно стоїть при тезі — „хто не з нами, той проти нас”. В той час, коли перед вільним світом стоїть примара повної заглади, коли відповідальні за судьбу своїх держав представники влади потребують повної підтримки, група інтелігентів у Англії (В. Russell) уряджує маніфестацію під гаслом „геть з атомовою бомбою; Американці забирайтеся додому!” Часом політична наївність є гіршим злом, від державної зради!*)).

Нема найменшого сумніву, що перевага в технічних засобах війни є по боці Заходу, але використання тої переваги (нуклеарна зброя, ракети, повітряна зброя, атомові підводні зброя і т. д.) видається дуже проблематичним, особливо коли ходять про наземну атомову зброю. Можливості превентивної ліквідації комуністичної небезпеки за допомогою нуклеарної зброї ще зараз існують, напевно існуватимуть ще на протязі якогось часу. Але на таку акцію, як бачимо, нема ані морального, ані політичного покриття, ані навіть раціонального. Світ осудив би такий акт, а його наслідки, мабуть, були б згубні під біологічним оглядом для цілого людства. Здається, що вже в недалекій будучині СССР дорівняє ЗДА під оглядом сили в технічних засобах війни (гарячої) і тоді напевно наступить „нуклеарний імпас”, себто мовчазна згода противників, щоб тих засобів не вживати. Адже так було з газами під час другої світової війни. *Змагання Заходу зі Сходом в таких умовах може збуджувати неспокій і тривогу.*

Постає питання, де є границя виробу і громадження нуклеарної зброї, як і мільйонної вартости ракетової зброї, на що в апокаліптичній мірі марнується засоби та енергію. Чи існують можливості цілковито безпечного зберігання величезних запасів того роду озброєння? Чи не стоїть світ перед проблемою необхідности знищення вже існуючих запасів з огляду на перестарілість конструкцій? В плянах комуністичного імперіялізму лежить допровадження вільного світу до матеріальної руїни, що з бігом часу набирає реальних форм.

Існують всі підстави думати, що червоний генеральний штаб добре здає собі справу з такого стану речей. За його інспірацією комуністич-

на верхівка не піде на „гарячу розв'язку” до того часу, коли вже СССР або і без війни досягне своїх цілей, або посідатиме передумови до переможного закінчення війни без уживання нуклеарної зброї.

6

Сила еміграційної діаспори уярмлених Москвою народів

Поминаємо з різних міркувань докладніший розгляд прагнень уярмлених народів, хочемо лише пригадати перебіг другої світової війни. Тоді не тільки ті народи хотіли бачити як свого союзника Німеччину, але того прагнули самі москвини. Цілими масами піддавалися німцям, цілими масами виявляли готовість боротися разом з ними проти зненавидженого червоного режиму. Цілий ряд генералів, на чолі з генералом А. Власовим, цілий ряд політичних і громадських діячів, що належали до комуністичної верхівки — виявили прагнення і взяли активну участь в боротьбі проти червоного імперіялізму.

Вся людність уярмлених країв взялася в тім чи іншій характері за зброю. Але коли виявилися реальні політичні тенденції німців замінити червону окупацію своєю окупацією, ті самі маси людности підбитих москвинами країн, повели здетерміновану боротьбу також і проти німців. Українці для того створили УПАрмію.

Ту науку належить кому слід мати завжди на увазі.

Атракцією і стимулом для уярмлених Москвою народів та додатковим стимулом національно-політичних прагнень серед вояків тих народів, які перебувають в складі червоної збройної сили, було б фактичне заіснування у відповіднім моменті на Заході національних легіонів. Перша, а особливо друга світова війни дали яскраві докази прагнення підсоветських народів активно включитися в боротьбу проти зненавидженої Москви: Польська Армія Крайова, Українська Повстанська Армія, Українська Національна Армія**), Козацький Корпус, Балтійські, Білоруський, Туркестанський і т. д. легіони.

*) Peace pilgrimage.

**) P. Shandruk „Arms of Valor”. R. Speller, N. Y. 1959.

Коли може бути слухним таке припущення, що війна все ж буде єдиною розв'язкою сучасного світового напруження, то не можна переоцінювати справи перебування у вільнім світі великих тисяч вояків різних національностей, які завжди будуть готові боротися за визволення своїх матірних країн. Звичайно, ті вояки (емігранти), що знайшли притулок і захист на Заході, чесно виконують свій обов'язок як громадяни кожної нової батьківщини. Але треба б застановитися над тим, що є більш раціональним.

**
*

Напруження політичне, підготовка мілітарна, змагання психологічне не можуть бути перманентними. Так, війни не буде, якщо Захід скапітулює. Людськість любить і хоче миру, але Велика Пані Історія не є пацифісткою — історичні процеси (по волі чи поневолі) не відкидали інструменту війни. І до такої необхідності спеціально тепер треба бути готовими, а готовість полягає в тому, щоб не занедбати найменшої можливості для забезпечення собі переваги над ворогом, в нашій епосі над ворогом цілого людства. Здається, що деякі народи Заходу готові посвятити все за *мрію* свободи, яку, зрештою, можуть мати, можливо, ще тільки сьогодні. В своїй короткозорості вони не бачать за ефемеричними куцями грізного в силі, темного і дикого лісу.

Деякі видатні публіцисти в своїй глибокій аналізі сучасної переломової історичної епохи, висловлюються за те, щоби очікувати еволюції в країні червоного імперіялізму. Не хочемо твердити, що вони не мають рації. Все ж нам здається, що московський червоний імперіялізм твердо сидить в сідлі, а наша народня мудрість говорить: „заки сонце зійде, роса очі виїсть”. *Якби навіть в Московщині ти пак в ССРСР запанував демократизм, то він все одно не зрештою панування над іншими народами.* Студії московської еміграційної публіцистики це виявляють. Уярмлені народи (навіть примітивні в Африці) хотять державної свободи, хотять бути панами в своїй хаті. Зокрема ті народи, що мали свої вільні держави.

Віз історії ніколи не котиться взад.

Вересень 1961.

Д-р Михайло Кушнір

ПОЛІТИКА ВАТИКАНУ

(Закінчення з попереднього числа)

II

Встановлення тривалого миру — один із найшляхетніших постулатів людської думки — було завжди журбою і намаганням Церкви та папів. Мирова акція Бенедикта XV в часі першої світової війни та акція Пія XII під час другої світової війни — живуть ще в пам'яті світу. Коли 13 травня 1940 року, під час авдієнції у Святішого Отця, амбасадор Італії Альфері від імені свого уряду виступив із критикою молебнів на інтенцію миру в італійських церквах та висловив невдоволення з приводу вислання папою телеграм з виразом симпатії для бельгійського короля, голендерської королеви і великої княжни люксембурзької з уваги на німецьку окупацію їх країв, Пій XII відповів з великою гідністю і рішучістю: „Не боїмося навіть концентраційного табору”. Однак Ватикан за добре поінформований про те, що діється в світі, щоб не знати, що часто пацифістичні гасла бувають надуживані для цілей, які нічого спільного не мають з ідеалізмом, і які позірною пацифістичною пропагандою, ведена наївними зелянтами або фальшивими пророками, може бути деколи дуже небезпечною. Ті, що найбільше і найголосніше викрикують про мир, є часом найбільшими ворогами справжнього миру. Коли т. зв. мирову акцію ведуть з інспірації імперіялістичних, агресивних, брутально терористичних урядів, що є гнобителями народів, — то можна бути певним, що під ослоною крикливого пацифізму криється політика поневолення, прагнення накинати власне панування, шляхом послаблення відпорності противників.

Ватикан, з уваги на саму природу післанництва Церкви, є завжди речником правдивого миру і завжди піддержує кожну чесну акцію, що змагає до виелімінування збройної боротьби між людьми. Але це не значить, щоб Ватикан не добачував політичних маневрів, східно прикриваних пацифістичними гаслами.

А втім, Церква розгортає безперервно свою власну кампанію за мир, за мир спертій на засадах справді християнських, на засадах любови ближнього і правдивого людського солідаризму. Гарячі заклики до такого правдивого

миру знаходять вираз у всіх висловах Папи й авторитетних представників ієрархії, клиру і провідних сфер католицького життя. Тези дійсного миру були з'ясовані в святвечірній промові Пія XII, в 1951 році. Могутнім виразом цих постулатів були врочисті маніфестації за мир на Евхаристичному Конгресі в Барселоні, в травні 1952 року. В тому самому часі, Пія XII, приймаючи учасників агрикультурного конгресу в Римі (30. V. 1952), ствердив вдруге, що правдивий мир мусить випливати з християнської людської солідарності, витривалої праці для загального добра та спиратися на почуваннях любови ближнього й милосердя. Безсумніву, від постійного поширювання рам людського солідаризму залежить майбутнє ліпшого унормування стосунків і правдивого миру.

З наведених заłoженнь виникає теж становище, що його займає Ватикан у справах федераційного руху, до творення нових бльоків держав чи регіональних федерацій. В цих справах Ватикан не займає доктринального становища, але річеве: піддержує інтеграційну акцію, чи то універсального характеру, чи то в регіональній формі, поскільки вона базована на добровільній співпраці народів і є корисним чинником для успокоєння міжнародних стосунків. До надто сміливих проєктів у цій ділянці, отже мало реальних, Ватикан ставиться з належною обережністю. В дійсності, створення, наприклад, одного наднаціонального уряду може бути найвищою ціллю в ділянці організації співжиття людей, але це гасло викривлене нерозважним стосуванням, може стати оправданням змагу за володіння сильніших над слабшими, оправданням гнету і запереченням прав суспільностей, матеріально слабших, до самостійного національного розвитку. Бо інтеграція може бути навіть жорстокістю, коли не є вислідом дозрілих духових процесів поступу. А завданням Церкви завжди було боронити слабшого перед насильством сильнішого.

Це річеве становище Ватикану находить теж свій вираз у відношенні до спроб формування великих бльоків потуг і нових регіональних федерацій, як наприклад, проєктована Федерація Західної Європи. Дійсно, поскільки творення бльоків веде до щораз більшої співпраці народів, воно є корисним явищем, ступнем бажаної еволюції; але творення великих замкнених бльоків потуг, діючих тільки в ім'я еґоїстично-

го інтересу, спільного для кількох держав, але тісного в відношенні до інших, може приховувати в собі поважну небезпеку.

Пишучи про „Малу Європейську Федерацію”, про „Малу Європу” — „Osservatore Romano” (з дня 9. X. 1952) — так висловився: „Мала Європа — це тільки етап ширшого процесу — тако-го, в якому окреслення на кількісній основі не будуть вже відрізняти одні європейські народи від других, але в якому буде створена Європа в змислі значно більше комплетнім, ніж чисто географічним”. В цьому одному реченні є дуже багато змісту. В ньому стверджується засадничо прихильне відношення Ватикану до європейської федераційної ініціативи. Але в статті є висказані теж деякі сумніви щодо її складу — тільки шість держав! Є очевидним, що ватиканський орган вважає цю конструкцію недосконалою. Не можна не признати йому в цьому рації. Справді, якщо такий бльоқ має бути цілістю самою в собі, щільно відгородженою від решти європейських країн, то це може спричинити ще глибше розбиття Європи. Коли вже має постати європейський бльоқ, то в ньому повинно вміститися все, що до Європи належить. Не „Мала Європа”, але вся Європа, отже особливо краї Середно-Східної Європи, з Україною в першому ряді. Заввага „Osservatore Romano” про Європу не в змислі чисто географічному є теж яким вказанням на конечність вдержання щільних зв'язків європейської федерації з Америкою і Бритійським Коммонвелтом.

При цій нагоді треба відмітити правильну опінію Ватикану, що не має жадної європейської цивілізації, відірваної від християнства, бо те, що називається європейською цивілізацією, є саме вислідом християнської думки, яка розвивалася в Європі від двох тисяч літ.

Ватикан завжди виявляв глибоке розуміння національних почувань, був і залишився до сьогодні найвищим виразником духа універсалізму і справедливої добровільної інтеграції. Тому теж Ватикан піддержує змагання до європейської інтеграції, інтеграції європейців: прагне, щоб постав бльоқ країн європейської християнської цивілізації.

В концепції „Малої Європейської Федерації” на першому пляні стоїть факт згоди кількох великих держав зрєктися деякої частини своєї суверенности: добровільна і свідома жертва збоку держав із таким великодержавним минулим,

ПОДБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ЗАПРЕНУМЕРУЄТЕ ВАШИМ ВЛНЬ-
КИМ АБО БОДАИ ПОРАДЬТЕ М, ЩОБИ
ВИСТАЛИ ПЕРЕДПАЛТУ!

як Франція, Німеччина й Італія. На тому може дійсно ґрунтуватися моральна вартість цього досвіду. Поза тим, Мала Європа — це відсутність, може на довго, тисячолітнього французько-німецького спорю та ривалізації між Францією й Італією. Шойно майбутнє покаже, чи ці цілі можуть бути досягнуті та чи інтенції всіх парт-нерів однаково чисті. В кожному разі, на думку Ватикану, шляхом з'єднання Європи можна досягнути поважний поступ в ділянці забезпечення більшого добробуту для працюючих мас. Цю обставину особливо підкреслює Пій XII у своїх промові, вголосненій під час авіаційної даниї італійським робітникам, з приводу дня праці, 1-го травня 1950 р. В тіх промові Пій XII, говорючи про загрозі безробіття, ствердив, що намагання забезпечити єдність Європи, стосують-ся теж до встановлення нових умовин господар-ського розвитку і що тільки таким чином мож-на мати надію знайти розв'язку проблемі пра-ці. Отже це вимовне свідчення засадиного по-зитивного відношення Ватикану до проєктів єв-ропейського з'єднання.

Папифікатор світу, Церква, інспірувала впро-довж віків круціяти в обороні доброї справи. Бже папа Сильвестер II, наприкінці X століття, встановив „Tenebrae Dei“, а його діло континуува-ли Собори в Тулузі (1041 р.) і в Клермон (1095 р.). Так само тепер Апостольська Столи-ця, виконуючи свою місію надрядного керів-ництва життя католицької суспільності, під-держує круціяти духа, яких цілмо забезпечити справедливий і правдивий мир для всіх на ці-лому світі та встановлення, в першу чергу, со-ціальної співпраці європейських народів. Такою є синтеза „політики“ Ватикану у відношенні до головних сучасних проблем міжнародного жит-тя, політики, очевидно не в її світському розу-мінні, але виникаючої з журби про духове і ма-теріальне забезпечення долі людства, шляхом перемоги релігійних засад, яких Церква є ви-разником і стражником.

Г. Сковорода
З ПОЕЗИЙ ЛАТІНСЬКОЮ МОВОЮ
Колн б мени в свій час, як перша молодість
Цвіла ще на полях моїх,
Хтоє старшин так влітнв би свого довіду,
Як хочу в відитить тобі,
То, може, й в не птаква би, що без розуму
Потратив сльозкв крапичх глр.
Церквад М. Зерова

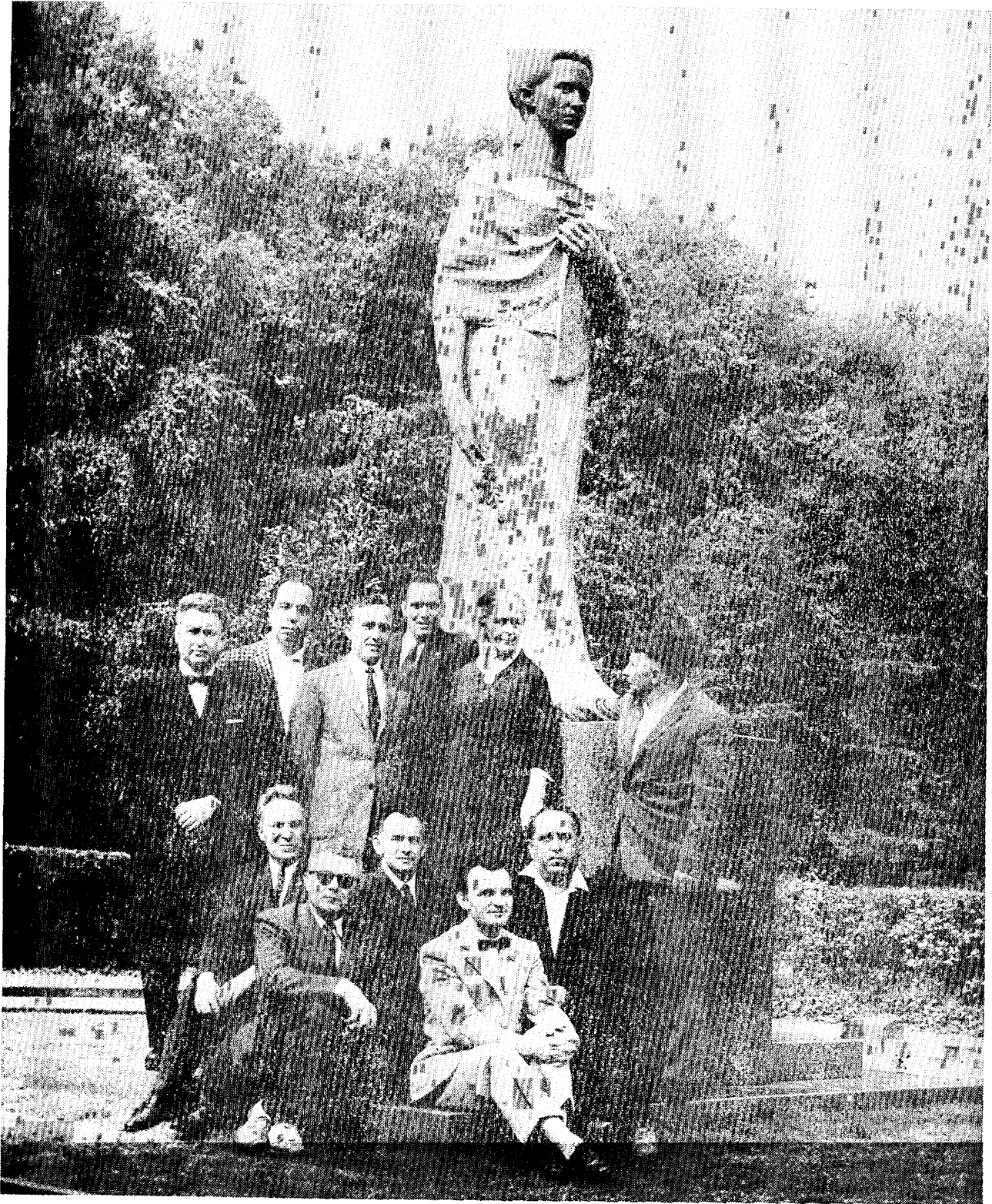
**ЛІСТ КОМПЕТУ ПОВУЛОВИ ПАМ'ЯТНИКА
ЛЕСІ УКРАЇНИ В КИЇВЛЕНДІ ДО СКУЛПТУРА
П. МИХАЙЛА ЧЕРЄШНОВСЬКОГО**

Київленд, дня 2 жовтня 1961 р.
Високоповажаний і Дорогий Пане Скульптурє!
Пересилуючи Вам сьогодні наш скромний гонора-
р за спорудження чудової статуї Леєі України, що джк-
далася свого врочистого відкриття в неділю 24-го ве-
ресня 1961 року в Українському Городі Культурн в
Київленді, висловлюємо Вам при цій нагоді ще раз
і ще раз наше найбільше признання та нашу найглиб-
шу Вам за це подяку!
Ви, Дорогий Пане Маєстро, своєю воляцькою, промад-
ською та мистецькою активністю поєднуєте в одній
особи всі українські життєві інтереси у змаганні залі-
ним кроком до однієї найвищої, всім нам спільної на-
ціональної мети.
Вашу статую Леєі України вважаємо за найвище
мистецьке досягнення монументального українського
мистецтва XX-го століття.

Тому ми, українське жінотство, спільно з цілим укра-
їнським громадянством Америки й Канади, відячі Вам
Друже Маєстро за Вашу чудову вирачувану у Вашій
прекрасній душі працю у вигляді пам'ятника-статуї
Леєі України, яка з квіткою лонкамінь у руці та у
своїм могутнім поетичнім слові на устах визнає до по-
важення ворожої московської тираниї і до виборення
воли українському народові, що буть він повним госпо-
дарем своєї тисячлітньої території!

Ще раз висловлюючи Вам, Дорогий Пане Маєстро
і Вашій впрній Товаришці життя та ширій помічниці
і надхненниці у Вашій праці в поході на висоти ми-
стецької творчости, нашу найбільшу вдячність проха-
ємо прийняти наш тут додток у матеріальній формі
тільки як підтвердження ширости вняву нашої цієї
щирости Вам за Вашу велику та визначну, Богом над-
хненну, творчу працю й бажаємо при цьому Вам від-
чинного серця: дійти до найбільшої слави!
За Комітет Побудови Пам'ятника Леєі України

в Київленді:
Катерина Муравєва, голова
Михайлина Станнича, секретарка
Танна Гаврилюкова, Параскевія Баранська, Ярослав
Данчевичева, Євгенія Дубасова, Ірина Кашубинська
За Окружну Радку Союзу Українок Америки
в Київленді:
Євгенія Дубасова, голова
Юлія Тарнаваєвська, секретарка
Марія Фещачинова, скарбнича

ПАМ'ЯТНИК ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КЛІВЛЕНДІ

На світлині (зліва до права): скульптор п. М. Черешньовський, п. Косач, сестра поетки та група воєнів Української Повстанської Армії.

Д-р Б. Стебельський

ПОШАНА, ГІДНА ЛЕСІ УКРАЇНКИ

З приводу відкриття пам'ятника в Клівленді

Коли наше авто відв'язалося від головної автостради на виїзді ч. 11 в напрямі середмістя Клівленду, ми вливалися в рухливий потік моторових возів, що біг у долину. Між синім небом у горі й жовто-зеленими берегами мерехтіло озеро рудого диму. Ніби між сплетами покручених дротів бляшанки світили до сонця вікнами фабрики міста і передмість. Десь, де лапа міста обіймає озеро Ірі, борониться від рудих кварталів міста зелена пляма дерев і кущів, ніби клапоть хустки на жупані, парк Рокефеллера.

Авто перебігає квартали гетто, якого не творив ніякий інший закон крім життя. Виминає брудні хати і люксусові авта, що з них блискають погляди і посмішки, мов білі постріли репортерських фотоапаратів. Минає п'ять хвилин, десять, двадцять і... вливаєтесь між обличчя білих людей на вулиці, в автах, у брамах, у вікнах; ніби ви переплигнули кордони двох континентів.

Ще тільки п'ять хвилин і пам'ятник Лесі Українки буде відслонений в Українському городі культури.

Ще один закрут і між деревами алей читаете написи: „Польський город”, „Чеський город”, „Німецький”, „Литовський”, „Грецький”, „Італійський”...

Очі жадібно п'ють написи. Український мусить бути десь даліше; десь там, де переливами плывуть людські маси. Поміж деревами в долині синьожовті прапори, вишивані сорочки, сумівські і пластові однострої. Бачимо застигли в рядах автобуси, авта, авта й авта. На горі залишаємо авто, стежками збігаємо в долину і бачимо. Пам'ятник вже відкритий. Ми, звичайно, спізналися. На трибуні, заллятий сонцем сидять представники комітету будови пам'ятника, делегати різних товариств й установ і мистець Черешньовський, автор голубої статуї шляхетної жінки, що височить над хвилюючими головами прочан нової Мекки.

Вже почалися промови. Промовці перекрикують себе гучномовцями. Хтось кличе до єдності, взиває закінчити міжусобиці, інший обраховує збірку на пам'ятник Шевченка і хва-

лить місто Клівленд, що має вже третє місце в збірці, може на перше виб'ється, хоч і свій пам'ятник Лесі Українці поставило.

Фоторепортери, професійні й аматори, що теж є звільнені від пошани урочистої хвилини, як деякі промовці, бігають поміж людьми діловито. Дві точки звертають їх увагу сконцентровано і уважно. Дула їх апаратів спрямовуються то на твір Михайла Черешньовського, то на його скромну постать, мов автомати-скоростріли.

Впорядник просить до голосника автора пам'ятника. Підводиться постать така добре відома мистцям, його колегам, воїнам за честь і славу України — товаришам зброї і так мало відома усьому українському народові, якого він був і буде гордістю на віки вічні. У бронзовій статуї Лесі Українки, що дивиться в синю далечінь на схід, в Україну, сплелася велич двох мистців: геніяльної Лесі — майстра слова, що стала в українському пантеоні найбільших, і Михайла Черешньовського, що власне цим пам'ятником штурмує свій вхід на вершини великих.

Туга за батьківщиною створила велитенську постать Лесі, така ж туга творить великого скульптора. Він ним став 24 вересня 1961 р., хоч був ним від народження. Він був ним вже в Кракові, коли ми дивились на його обличчя в праці, в розмові; коли ми, студенти мистецтва влаштували академію в честь Олександра Архипенка. Архипенко був для нас тоді українським Михайлом Ангелом. Ми вже розуміли, що таке мистецтво, ми віддавали пошану тому, що височів над горизонтом історії.

Усю дорогу я думав, всю дорогу переслідувала мене думка порівняння. Я знав, що в Українському городі культури стоять погруддя Шевченка й Франка, скульптури Архипенка, такі добре відомі з репродукцій. Тепер до них долучується Леся Українка Михайла Черешньовського. Чи додержить кроку великому Архипенкові — оце єдине, що тривожило думку.

Тепер, Михайле, пробач мою тривогу, прости страх невірнього Томи в моєму серці. Ти перемиг своїх сучасників. Можеш гордо стояти бі-

ля Архипенка, як Леся Українка в трійці біля Шевченка і Франка. Від щастя я почував себе як 25 років раніше — молодий і сильний і гордий за Тебе, Михайле. Нація українська дістала від Тебе на вічність дарунок гідний Лесі Українки.

Гурмляться люди біля пам'ятника. „Увічнюють” себе біля вічного апаратами фотографічними. А Леся зі своїм українським народом серед зелені ніжна, як квітка, і сувора, мов меч, проходить у вічність нашої долі.

Краси не нап'єшся за один раз. Договорюємося з донею і сином, всідаючи в авто. Кожного року відвідаємо Клівленд і його парк — Город української культури. Так, Город української культури, з повним змістом цих слів. Город, що до нього можуть йти з відкритою головою, зі знятими шапками — свої і чужі. Город, в якому про зміст України говорить найкраща її форма.

Авто піднялося стежками парку повільно, влялося в хвилю вулиць задимленого міста, щоб нести нас знову полями і лісами країни, що називається Огайо. На малі цієї провінції Америки є місто Клівленд. Пам'ятай, сину, це місто. Воно для нас, як кожне брудне, фабричне місто! Але там є п'ять великих українських імен, там є символ української культури. На шляхах української людини цей пункт визначений, його виминути нікому не можна. Пам'ятай, сину!

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Дуже радіємо величезним досягненням одного з найвизначніших скульпторів, п. Михайла Черешньовського, злена геройської УПА, злена ООЧСУ і визначного борця українського Визвольного Фронту та зміщуючи листа Комітету Побудови Пам'ятника і статтю д-ра Богдана Стебельського, висловлюємо наші щирі побажання для Дорогого Маєстра та надіємося ще повернутись до обговорення його надзвичайно цікавої і дуже цінної творчості, якою напевно обдарить наш Мистець українську спільноту. Щастя ж Боже, Дорогий Маєстро!

Якщо Ви цікавитесь політикою, якщо Ви готуетесь зимось „придатись” Україні — вишліть передплату на „Вісник”!

Д-р Степан Галамай

ОДНО З НАЙВАЖНІШИХ ЗАВДАНЬ

(Продовження з попереднього числа)

А тимчасом має бути навпаки і якщо вже хочемо чогось на Заході навчитися, то якраз маємо змогу почувати відповідальні, поважні голоси остороги перед небезпекою надмірної технізації та спеціалізації і недостаточної уваги для глибших, цілостевих, отже філософічних поглядів.

То ж ясно, що в нашій добі надмірного розвитку, технології, яка посягає не тільки по машини та виробничі процеси, але також по те, що звемо загально філософією, людина підсвідомо і свідомо тужить за цілісним, а не „спеціалізованим” схопленням і не „технічних”, але „глибших, філософічних правд. І можна твердити, що це відчуття кінечності повнотного, узагальненого, отже, філософічного зрозуміння життя та його призначення буде не меншати, але ростиме в міру того, як загроза знищення культури та цивілізації окремих націй ставатиме щораз то більше можливою. Як під час лискавки та громовиці чи іншої „надзвичайної” ситуації людина швидко робить „іспит совісти” і сходить в глибину своєї душі, звертається до підставових питань буття і вартости життя, так теж цілі нації, які стоять в обличчі війни і атомної загрози невідхильно будуть „філософувати”.

Що є філософія? Дефінувати філософію не легке завдання. Воно дійсно трудне і через те маємо різні філософічні напрямки. В кожному разі само дефінування поодиноких дисциплін, а в тому теж і філософії є якраз завдання філософії. Тепер, різні філософи підходять до цього завдання по різному. Через те вибрати якусь одну дефініцію філософії означає наразитися на небезпеку, що значне число філософів не погодиться на неї. Зокрема трудність виникає з того факту, що зрештою все знання чи вся наука є доменою філософії. Це очевидно не означає, що на практиці філософ хоче конкурувати із спеціалістом в кожній окремій ділянці. Можна сказати, що філософія є матір'ю наук. З неї народилися другі науки. Фізика стала окремою наукою тільки пару століть тому, а психологія тільки впродовж останнього століття.

Філософія подібно, як релігія займається моральними проблемами. Та її можна відрізнити від релігії тим, що вона не є така догматична, як релігія чи зрештою ідеологія, тобто про філософію можна висловитися як про „критичне дослідження проблем”. Пощо? — існують між окремими науками не досить виразні, не достатньо досліджені взаємовідношення і ось філософія мусить їх дослідити. Як сказано вся наука є провінцією філософії, але філософ цілком не збирається ривалізувати із спеціалістом. Він за те намагається доробити те, чого спеціаліст, як спеціаліст не потрапляє зробити — тобто він досліджує ще не досліджені ділянки, як точні поля стику між вже розвиненими ділянками людського знання.

Во ж існує неписана етика, яка не дозволяє надто сміливо поводитися спеціалістові з одної дисципліни

в області дисципліни (науки) другого фахівця. На допомогу тут приходять філософ. Зрештою вчені або бачать свої окремі ділянки, в яких вони самі є спеціалісти, в світлі цілого людського знання, або навпаки, вони оглядають цілість науки з вузької перспективи їхньої спеціальної науки і... таким чином творять замішання. І тут знов на допомогу приходять філософ. Так то філософ не може легковажити дисциплін, що вже добре розвинулись і хоч він не буде займатися їхніми масами деталей і інформацій, то він буде зате інтересуватися принципами, методами і логічною структурою теорій в кожній окремій галузі науки.

Все таки ці окремі завдання, а саме: 1) дослідження нових ділянок науки, 2) дослідження й перевірка взаємодіюнь між всіма ділянками і 3) розбирання логіки окремих ділянок є разом взявши тільки підрядними завданнями філософії. Її підставове завдання це систематизування всього знання. Послідовно науковець, спеціаліст в одній ділянці, коли залишить позад себе свою спеціальність і почне охоплювати проблеми з обсягу кількох ділянок, кількох спеціальств, то з тим моментом він почав робити філософічну роботу і його радше треба розцінювати за допомогою філософічних методів і скаль, а ніж розцінювати його міркою й методом його спеціальності. Можна потішити такого спеціаліста так: якщо він досить поширить свої зацікавлення, тобто ще ширше, то він може стати навіть філософом. Чи добрим та великим, чи поганеньким — це вже інша, індивідуальна справа.

Ця стаття не ставила собі аж такої високої мети. Авторів залежало на тому, щоб переломати страх чи таку психічну поставу, що замість зацікавлювати відпихала від студій філософії, до якої так чи так кожний науковець та навіть інтелігентніший політичний діяч муситиме, якщо не зараз, то пізніше повертатися і студювати. До цього ця стаття мала б бути допомогою для тих, хто є вузькими спеціалістами і теж відчувають потребу і зацікавлення в філософічному підході до справи.

Не багато філософів створили свої повні, завершені системи, як нпр. Аристотель чи Кант або Гегель чи св. Тома з Аквіну. Наука так розрослася, що існують серйозні труднощі на дорозі до систематизації людського знання — а це саме і є, як пригадуємо, основне завдання філософії — і багато філософів замість намагання випрацювати повні системи, займаються одною чи другою групою проблем. Тобто так виникає своєрідний парадокс. А саме: хоч філософія по своїй суті є анти-спеціальна, виникли, знов таки внаслідок зростання і акумуляції знання, окремі спеціальні галузі філософії, так як їх свого часу вичисляв у „Віснику” ред. В. Кравців, коли відповідав на питання, якою має бути ідеологія українського націоналізму: ідеалістична чи матеріалістична.

Це значить вирости окремі ділянки філософії, такі, як нпр. метафізика, логіка, онтологія, космологія, етика, філософія знання і т. д.

Коротко спинімся на логіці. Її завдання, беручи їх найширше, так як зрештою кожної науки, змагати до правди. Змагання до правди здійснюється в логіці через висортовування правдивих судів від інших, які

є ложні. Правд є принайменше стільки, скільки є ложних або фальшивих тверджень, бо ж кожна лож допускає заперечення її, а це є правда. Але ж наукова діяльність не є звичайним собі накопичуванням правдивих тверджень, бо наука є селективна і вибирає таке правдиве твердження чи суд, що має вартість для даного предмету, даної ділянки. Для не-фахівця логіка виглядає як збірка правил поправного мислення, але для професійного логіка (науковця) це є студії про природу та побудову думки.

Поскілки логіка є частиною філософії, а філософія має одним із своїх завдань дефініювати поняття, то треба подати дефініцію логіки. Отже логіка є наука, що показує всі відношення, які дозволяють на роблення стійких заключень, що мають вартість між різнородними пропозиціями. Цю дефініцію можна б вяснити, але тільки на прикладі і це значно поширило б розміри цієї статті. Можна замість того описово сказати, що така дефініція логіки заключає в собі елементи Аристотелівської логіки і сучасної нам тзв. математичної логіки (гляди Russel і Whitehead: Principia Mathematica). Але повертаючи до основної задачі логіки, можна описово твердити, що логіка студіює та намагається вдосконалити інструменти, що їх вживає філософія при виконуванні своєї основної задачі т. є систематизування знання. Так предметом дослідження, що його з „пінцетою” в руках переводить фахівець-логік є саме теорії та докази, розвивані лобою наукою і в висліді постають твори на тему логіки фізики, виникає логіка психології, логіка суспільних наук, тощо.

Займатись нерозв'язаними проблемами і займатись логікою — це завжди були історичні характеристичні ціхи філософії. Від Сократа по сьогодні є добрим звичаєм між філософами допускати ігноранцію або призначатися до того, що наше розуміння є обмежене. І з другої сторони вважається гріхом, коли дослідник вдоволяється легкою, недостатньою розв'язкою проблемами і коли його мислення виявиться неупорядкованим і туманним.

Є ще інша характеристична ціха, варта нашої уваги. Інші науковці чи дослідники думають нпр. про звізди („зорі лічим” у Шевченка) або медики й біологи „полюють” на мікробів, а історики нагадують нам славне минуле і не дають нам спокою, щоб онуки не прокляли нас в гробі. Але філософи думають про думання, теоретизують про теорії і часто досліджують свої власні дослідження та аналізують свої власні аналізи. Здається, що власне це й є для початківців те відстрашанче, бо показує самі скомпліковані комплікації. Але ж мусимо присвятити більше уваги філософічним та ідеологічним проблемам, якщо хочемо і надіємося заповнити бодай найважливіші прогалини. Інакше кажучи, заки краще підготовлені в філософічній матерії можливі автори (ті однак про яких тут думамо мовчать принайменше з десяток років — С. Г.) почнуть писати, десятки й сотні здібних студентів, молодших науковців могли б поцікавитися цією проблематикою, якщо б їх оттак зацікавити, як я намагаюся це зробити.

(Далі буде)

Е. Маланюк

ПРО ПСЕВДОНАУКОВІСТЬ МАРКСИЗМУ

Не треба бути містиком, щоб відчути, що живемо в добі, коли присутність і активність Зла є майже наочна.

Ми, спеціально українці-ізгої, відчуваємо не лише присутність, а й саму *природу* Зла з такою гостротою, з якою сатану відчували хіба тільки люди Середньовіччя. Наявність демонізму в комплексі большевизму не підлягає сумніву, хоч як фальшиві „знавці”, прикриваючись ніби професійним раціоналізмом, стараються „раціонально” пояснити його при допомозі політичної економії, соціалізму, соціології і, розуміється, марксизму, марксизму „наукового” . . .

„Знавці”, „науковці”, новоявлені „історіософи” — а серед них значний відсоток так чи інакше платної совєтської пропаганди — впевнюються, напр., що терор, концентраційні табори (смерти, чи рабської роботи), масове переселення, біологічне підтинання народів і т. п. — це, мовляв, винахід німецьких „нацистів”, які, як це кожній нормальній людині відомо, були лише нездарними учнями большевиків, спізненими на яких два десятки літ. Такі пляновані і масові катівства большевиків, як два зорганізовані большевиками голоди на нашій Батьківщині — рр. 1922 і 1933, що коштували нашому народові 30% його живої сили, „знавці” або просто старанно замовчують, або, коли це вже занадто незручно, нахабно і абсолютно безпідставно твердять, що то був голод на терені „цїлого” Союзу („цїлої Росії”), ба що той голод був викликаний конечністю, якщо не „будови соціалізму”, то, щонайменше, необхідністю „індустріалізації”, або просто потребою зброєння перед загрозою „капіталістичного оточення”. Цю цинічну брехню „знавців”, по довгих дискусіях („на високім рівні”), підхоплюють інші „знавці” (і просто большевицька каналія з п’ятиколонників), друкують в сотнях томів з многотисячними накладами, розголошують через радіо, „студіюють” по університетах. І пекельна машина працює далі. Бо, як знає кожний християнин: сатана є батьком брехні.

Нам приходится, з багатьох причин, усунути з наших розважань над большевизмом складник ірраціональний, складник сатанізму, який в нім, поза всяким сумнівом, міститься. Аналі-

за бо цього складника вимагала б іншого підходу, іншого аналітичного інструментарію і навіть іншого словництва. Але явища ірраціональні в дійсності так тісно сплітаються з раціональними, містика так часто просякає реальність, що сумлінний дослідник як же часто мусить переконуватись в обмеженості т. зв. позитивної науки, що, до речі, протягом технопоклонницького ХІХ ст., сама набула ціх своєрідної і чисто поганської (табу „ненауковости”) містики.

При розважаннях на нашу тему не можна оминати, хоч коротко, теорії, чи пак „науки” Маркса. Будь-що-будь, та ідеологія офіційно лягла в основи філософії та ідеології комунізму, отже й большевизму, що мав би бути національно-московською формою марксизму.

Карл Маркс (син надрайнського адвоката-вихреста, походження либонь з старої рабничої родини, що виемігрувала з Волині десь за часів Богдана), народився 1818 р., студіював у Бонні й Берліні. Університетська праця його була присвячена Демокритові, античному філософові-матеріалістові. Займався фахово журналістикою. Вкоротці виемігрував до Парижу, де на спілку із знаним поетом Гайнріхом Гайне видавав журнал „Форвертс”. З вибухом революції 1848 р. Маркс вертається до Німеччини, але вже від р. 1849 осідає в Лондоні, де в грошових турботах, у постійній залежності від матеріальної допомоги рідні, жив і вмер р. 1883.

Загальна „популярність” марксизму (в СССР марксизм викладається примусово в школах, де він замінив науку релігії) звільняє нас від переповідження тут основних засад теорії Маркса, що міститься в тритомовім творі „Дас Капіталь” (вид. в Гамбурзі в рр. 1867—1894). Ту теорію характеризує „економічний детермінізм” аж до затрати всякої міри науковости, на що звертали увагу і сучасники, і навіть марксистки. Це не перешкоджало (й не перешкоджає) голосам заінтересованих проголошувати, що К. Маркс був великий учений, що він перший дав наукові підстави під економіку, отже й ніби під закони історії, що його теорія є верхом логіки, ба що він (як за наших часів — Айнштайн щодо клясичної механіки) перевер-

нув світ старих понять догори ногами, відкрив нову еру в історії людства і є, як сказав один советський поет (навіть українською мовою): „Нового світу Саваоф”. Деякі апологети Маркса (з числа його соплемеників), з типовою затратою чуття міри і несвідомим блюзнірством, ставлять його, як „реформатора”, поруч... Христа.

„Наукова дійсність” марксизму, розуміється, є аж надто скромніша в порівнянні з ерихонським галасом советської й просоветської рекліями. Теорія К. Маркса давно справжніми науковцями проаналізована, зважена й уміцвлена в часі й просторі. Навіть справжні марксистки над її науковими вальорами не зупиняються тепер, не дискутують і не боронять її: в справжній науці К. Маркс вже давно є „голим королем” з казки Андерсена.

Але, як ми вже підкреслили, раціональне переплітається з ірраціональним і метафізика з фізикою. В мутній, заплутано-талмудистичній і, кінець-кінцем, з її „клясовістю”, „додатковою вартістю” та „надбудовами” — безмежно *примітивній* „науковій теорії” К. Маркса було, одначе, *щось*, що сугерувало, заражало, по-своєму запалювало — і, в консеквенції, зв’язало ім’я автора „Капіталу” з морями сліз і крові, передусім на нашій Батьківщині, що була такою... батьківщиною предків цієї фатальної людини. В тій „теорії” було *щось*, що не піддається лише-но раціональній аналізі. Було, може, між її рядками *щось* демонічне, *щось* — не вагаюся цього вимовити — сатанинське.

В теорії Маркса — навіть беручи чисто формально — вражає цілковитий брак складника духового, морального. Трактуючи ніби про добро *людини* (пролетаря, робітника), автор теорії замінює людину на істоту якогось переходового спрощено-дарвіністичного порядку. Всяка духовна творчість виключена. Всяке явище духа — не існує. Всі закони життя зведено до мінімальних півтваринних-півзвірячих функцій. Ця теорія, коротко кажучи, вражає своїм, мало сказати, антигуманізмом, але просто відчоловіченням, ба й злобно-консеквентним, яскраво підкресленим *контргуманізмом*. Теорія та є не лише безбожна, що є в стилі „науковости” XIX ст., але й *нелюдська*. А людина, що б там „наука” не казала, є перш за все образ Божий, а не робот чи нумер з концентраку. То не матерія-

лізм тільки. Матеріялізм, як філософська система, не був перед Марксом жадною новиною. Той самий Демокрит (V ст. до Христа), якому Маркс присвятив свою університетську працю, творець атомістичної теорії і автор понад 72 творів з області космології, етики й теорії пізнання, був ученим фізиком і першим з (нам знаних) творців системи матеріялізму, але це не перешкоджало йому писати спеціальні трактати про духовність.

Матеріялістом і то до наївності брутальним — і по-німецьки простолінійним — був перед Марксом такий Людвіг Фюєрбах, який договорився був до того що „дер Менш іст, вас ер іст” (що не врятувало його від закидів Маркса й Леніна в „ідеалізмі”). Але ця сентенція в порівнянні з добою, в якій живемо, і з тією реалізацією матеріялізму, яку бачимо, видається тепер лише анекдотичним белькотінням п’яного психопата.

Ні, думаю, що в ядрі марксизму корениться не тільки матеріялізм, як певна філософська система, але й *щось* значно глибше, значно страшніше. Бо, остаточно, коли людина представлена в той спосіб, як в цій теорії, без зв’язку з родиною, з нацією, з природою, з космосом, з духом, з Богом, — тоді вже людини немає цілком. Марксизм не лише безбожний, він, історично беручи, є *антихристиянський* в повнім розумінні цього слова. Отже й антихристивий. І в цім безперечний сатанізм Марксової доктрини, в якій клекаче він під покришкою науковоподібних формулувань.

Правдоподібно, першим, хто звернув на це увагу, був наш великий Іван Франко, що року 1898 писав про марксизм: „...ще не довго ждати, а будемо мати (а, властиво, вже й маємо) формальну релігію, основану на догмах ненависти та клясової боротьби”.

По нім відомий тепер філософ — М. Бердяєв в одній з ранніх своїх статей, що носила вимовний наголовок „Соціалізм, як релігія” (рік 1906) підкреслив в марксизмі „брехню”, „в’язницю духа” і „зло майбутнього”. Бердяєв вже відчув демонізм марксизму, культ безособовости, безобличности, небуття й пророчо передбачив в нім „релігію навиворіт”: безсумнівний його антихристиянізм.

Пригадую собі яскраве враження від випадково прочитаного уривку з якоїсь статті (чи

листа) К. Маркса. Справа була не в змісті, але в стилі (текст був німецький). То був виразно біблійний стиль, стиль старозавітних пророків, з прирівнянням пролетаріату до „вибраного народу”, з натяком на власну роллю вождя й Мойсея. Недарма сказано, що стиль — це сама істота автора. І той короткий уривок розкрив багато і дав ніби ключ до зрозуміння прихованої під маскою „науковости” і „економіки” істоти речі, як і відповідь на питання, чому, серед інших соціалістичних теорій, теорія Маркса мала в собі стільки заразливого, містила в собі якусь дивну енергію, якість електричне напругення, що збудило такий величезний, будь-що-будь, рух.

Думаю, що все це коренилось, передусім, в самій особовості Карла Гайнріха Маркса, в його естві, що було міцніше за умовини освіти й виховання, способу життя чи офіційної національності. Ті спогади сучасників, листування й документи, які заховались, свідчать, що людина, яка ніби була втіленням раціоналізму, в дійсності була людиною типу „одержимого”, робила, справді, враження старозавітного пророка, навіть зовнішньо, і природного вождя. І то вождя не в значенні партійного лідера, а в значенні саме „ірраціональному”, в значенні задивленості в якусь далеку мету, чи міт, в далекий *ідеал* . . . Ця людина була тяжка в особистім житті, гостро-нетерпима, деспотична, що не зносила жадної дискусії. Опанована комплексом своїх ідей (чи, властиво, духовою *підосновою* їх), вона вміла упокорюючо впливати на сучасників і на оточення, одержуючи від них часом сліпий послух. Це була людина несамовитої духової (а не „матеріалістичної”) енергії, енергії, очевидно, досить темного походження, але саме ця енергія — в його „науковій” праці, в його публіцистиці, в його кипучій організаційній діяльності („Маніфест Комунізму” 1847 року) дала, не могла не дати, жахливі в своїх наслідках речі.

І те, що тереном реалізації теорії Маркса стала саме Російська імперія, а не, логічно беручи, індустріялізована вже за його часів Німеччина, не належить уважати за випадок, чи, мовляв, історичне непорозуміння. Фанатичний зір комуністичного Мойсея вже давно зауважив на сході Європи ту таємничу країну, як свідчать його нотатки й статті. Співробітник і соратник

Леся Українка

ПІРСЬКА ІДИЛІЯ (Внімок)

Рожі, наче дикий племінь,
Раптом блиснули в гаю,
І знялись лілеї к небу,
Мов колони з кришталю.

***

В Неварку, в Філадельфії (два рази) молоді артисти при допомозі пп. Підгірянки (вона авторка п'єси), інж. Татомира, В. Казанівського, Луцишина, проф. Чумової і других поставили прегарну п'єсу: „У чужому пирі”.

Всі були захоплені не тільки її мистецькими прикметами, грою молоденьких „артистів”, дітей і молоді, не тільки її дуже доброю постановкою, але й ідейним спрямуванням. Зображене воно в символічній, але легко сприйнятливій формі: повороту синички до рідного гніздечка, що вона була покинула його, прибралась у чуже пир'я, багате, розкішне, вбилась була в пиху, але в чужому краю, в чужому гнізді щастя і задоволення не знайшла.

Віднайшла вона це щастя, повернувшись до рідного гніздечка, між своїх рідних Синичок, Сверщиків, Лелій, Дзвіночків, Рож, Братчиків, Фіялок. Допоміг їй у цьому Вітер-Легіт із Рідної Землі та голоси співів рідних птичок.

П'єса, режисерована п. О. Селезінкою, в супроводі балету молоденьких танцюристок із балетної студії проф. І. Голубовської, з участю хору кількадесяти молодших і старших учнів Українського Музичного Інституту, під дириг. проф. Юрія Оранського, переносить глядачів не тільки у світ казки, але й туги за втраченим рідним та дає зворушливу мистецьку насолоду.

~~~~~
Маркса — Г. Гайне, як поет і досить бистрий спостерігач, обдаровував саме Росію не лише недвозначною симпатією, а й в'язав з нею певні конкретні надії.

Потрібний був лише духовий міст, лише метафізичний контакт з певним пунктом в комплексі „Росії” і психіці її духової еліти.

Цим пунктом став російський *месіанізм*, бо й марксизм є й був лише наукоподібною формою месіанізму.

І зовсім не випадково останній найбільший поет російської літератури — Олександр Блок привітав був большевицький переворот голосною блюзнірчо-месіаністичною поемою „Дванадцять”, де на чолі дванадцяти большевицьких червоногвардійців умістив постать „Ісуса Христа”, себто в дійсності, розуміється, Антихриста.

Д-р Петро Мірзук

БОГ І БАТЬКІВЩИНА

Дехто з публіцистів намагається в українських писаннях на еміграції поширити погляд, ніби збройна боротьба українського народу проти німецької окупації в 1941-44 рр., що її ініціювала Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери й яка велась під прапорами Української Повстанської Армії, була реакцією на гніт гітлерівсько-німецької окупації. Такий погляд зовсім фальшивий. Проти німецька боротьба українського народу під проводом ОУН-УПА була тільки одним із етапів боротьби, яка велась раніше, тобто перед моментом окуповування України гітлерівською Німеччиною і ведеться далі теж після розвалу гітлерівської Німеччини: етапом боротьби українського народу за відновлення самостійної, соборної Української Держави, як основної передумови свobodного життя кожної української людини і вільного росту всієї української нації; за її закріплення за створення в вільній Українській Державі такого політичного й соціального ладу, який найкраще відповідатиме потребам всіх прошарків українського народу. Ніяк, найменшою мірою не був це сліпий бунт озлобленого раба, що повстає проти пана, будучи доведеним до розпуки ударами нагая, та не бачучи перед собою позитивної мети свого бунту. Організатори й учасники протинімецької боротьби українського народу мали ясний погляд на те, за що вони борються, поки ще почали ту боротьбу і заки ще визначили конкретно, проти кого та боротьба мусить звернутися.

Українська Повстанська Армія вже в своїх первopочинах деклярує ясно і виразно, за що вона підносить прапор боротьби і закликає весь український народ ставати в її ряди до боїв проти брунатного і червоного окупантів.

Організований український націоналізм, той воістину ініціатор УПА, є, насамперед, рухом політичним. Через те політичний аспект його боротьби визначається найчіткіше; особливо ж в умовах ворожої окупації, що сама по собі є перш за все політичним явищем. Так то клич „Геть окупантів з України!” не був єдиним бойовим кличем.

Це було завжди особливо ясно керівникам боротьби. Це було особливо зрозуміле першому

Головному Командирові Української Повстанської Армії ген. Тарасові Чупринці. І, присвячуючи максимум уваги організаційним і суто політичним справам, він ні на мент не залишає поза своєю увагою теж питання змісту і цілей боротьби, тобто ідейно-морального обличчя цілого руху.

В нашій добі поширився погляд, ніби релігія це окрема ділянка людського життя, яку можна і часто теж доцільно відокремити від інших ділянок, а зокрема від політичного життя. Політичний рух не сміє в'язати себе ніякою релігією, визнаючи релігію приватною справою кожної одиниці, — такий погляд чуємо то тут, то там. Такі думки з вимогою практичного застосування цього погляду до ОУН і УПА, як руху й політичної організації, доводилося чути не раз і Головному Командирові УПА, ген. Тарасові Чупринці і то навіть від деяких близьких своїх співробітників. Вони дораджували таке: в лавах ОУН-УПА повинні єднатися всі, ради активного спротиву окупантам, віруючі з атеїстами, а визнавці ідеалізму з визнавцями світогляду матеріалізму.

Але Головний Командир УПА, ген. Тарас Чупринка, мав інший погляд на те. І, відчуваючи особисту відповідальність за рух, як її керівник, рішився теж діяти інакше, ніж це пробували підсунути йому згадані дорадники. Він визнавав, що основою української духовности є християнський ідеалізм, і якщо боротьба ведеться за українську націю, за її духа, за збереження і забезпечення можливости свobodного росту її власної духовности, то основа тієї духовности — християнський ідеалізм — мусить бути завжди виразно видною для кожного учасника тієї боротьби.

В протипагу „модній” струї відділити зовсім політичний рух від ідеології і, насамперед, від релігії, — що проривалася теж в нутро ОУН-УПА з вимогою застосувати це практично в відношенні до ОУН-УПА, ген. Тарас Чупринка приймає, як непорушну основу органічне поєднання любови до Батьківщини з любов'ю до Бога так, як у кличі „БОГ І БАТЬКІВЩИНА!” Як Головний Командир УПА, він дає доручення своїм старшинам подбати про те, щоб кож-

на більша частина УПА мала свого душпастиря, українсько-католицького або українсько-православного, чи й обох, відповідно до того, якого віровизнання були члени даної частини, і щоб душпастирі, перебуваючи разом з частинами УПА, дбали про зберігання практики релігійного життя всіх бійців УПА, навіть в таких важких умовах повстанської боротьби. Коли було зорганізовано Українську Головну Визвольну Раду, як найвище державне керівництво визвольної боротьби українського народу, ген. Тарас Чупринка, як Головний Командир УПА дає доручення, щоб присягу на вірність Україні і послух УГВР усі бійці УПА складали в присутності українського священика, після Богослуження, щоб тим способом виразно ставити перед очі усім, що боротьба ОУН-УПА-УГВР ведеться на базі основного клича — „Бог і Батьківщина!” І врешті, для історичного задокументування цього становища, ген. Тарас Чупринка як Головний Командир Української Повстанської Армії і Генеральний Секретар Української Головної Визвольної Ради ініціює й проголошує, як зобов'язуюче: — передання Української Повстанської Армії під Покров Богородиці, так, як віддавало було себе під Покров Богородиці українське козацтво.

Підкреслення важливості пов'язання політичної боротьби ОУН-УПА-УГВР з релігією задокументовано і з „Зверненні Воюючої України”, пересланому з України до еміграції, під яким видніє на першому місці підпис керівника підпільної української Церкви.

Прошитий ворожими кулями в бою, ген. Тарас Чупринка, Головний Командир Української Повстанської Армії, упав — із крісом в руках і з хрестом на грудях, символізуючи самим собою нерозривне пов'язання змагань українського націоналізму з релігією. Зі свідчень близьких приятелів, які були разом з Покійним чи то в Березі Картузькій чи в інших тюрмах, сл. п. ген. Чупринка ніколи не розставався з медаліком, що його носив на шії.

**
*

Те саме становище в питанні відношення організованого українського націоналізму до християнської релігії зберігає, як зобов'язуюче для ОУН і Степан Бандера.

Українській еміграції добре відомі пристрасні атаки на Степана Бандеру як Провідника ОУН

РАДІЯЦІЯ НЕ МУСИТЬ ВКОРОЧУВАТИ ЖИТТЯ, АЛЕ МОЖЕ ДОПОМОГТИ ДОВГОВІЧНОСТІ

В журналі Американської Медичної Асоціації появилася звіт про експериментів, проводжуваних докторами Генри і Брусер, з якого виходить, що малі дози атомної радіації не є шкідливі для життя, але навіть можуть продовжити його. Згаданий звіт спирається на рапорти кільканадцятьох лябораторій тут і закордоном, які провели експерименти на щурах, мишах, кроликах і т. п. Всі ці звірятка були піддані під діяння малих доз радіації на протязі довшого часу, і показалося, що вони сталися довговічними. Але цей звіт не має на меті викликати враження, ніби „радіація є добра для кожного з нас”. Зате це звіт про дозволяє заключати, що досі поширений погляд про те, що радіація, яка походить, напр., з малих часток при вибуху атомів, є шкідлива, не є правдивий, бо малі дози, такі, як рентген (пересвітлення), не є шкідливі. Отже, хоч великі дози радіації вкорочують життя внаслідок пошкодження тіла, то навпаки, малі дози навіть подавані через довший час, радше продовжують довговічність.

зі сторони горстки його колишніх співробітників, які змінили свої „віхи”, якраз за пов'язання боротьби українського організованого націоналізму з християнським ідеалізмом і з вірою. Вони, прикриваючись ніби „волею Краю”, настирливо домагалися декларативного і фактичного, повного вилучення релігії з арсеналу боротьби ОУН-УПА і визнання атеїстичного матеріалізму щонайменше рівноправним чинником у формуванні світогляду борців за українську державність.

Але Степан Бандера мужньо протиставився тому наступові і як Провідник ОУН стояв непохитно аж до своєї смерті на тому становищі, що боротьба українського націоналізму за вільну Українську Державу і за справедливий соціальний лад у ній ведеться на базі християнського ідеалізму, як основного складника української духовности, і в ім'я основного клича „Бог і Батьківщина!”

Мгр. Петро Гой

ЛЮДИНА, ЯК СИМВОЛ І ПРИКЛАД ДЛЯ МОЛОДІ

15-го жовтня минає 2 роки від тієї трагічної хвилини, коли смертельний ворог українського народу завдав болючого удару, відкрив рану, що болітиме довгими роками, — бо підступно вбив провідника української революції, сл. пам'яті Степана Бандеру. Не випадково, сталось це в часі, коли вся українська спільнота відзначала 300-ліття перемоги України над Москвою під Конотопом, коли звеличувано постать і чини великого гетьмана Мазепи, символ незламної волі української нації в її боротьбі за незалежність. Цей самий ворог, який від 250 років переслідує, нищить та виклинає пам'ять великого гетьмана, рішився знищити Степана Бандеру, керманича і надхненника новітніх мазепинців, пробуючи в такий спосіб привести українську націю до нової Полтави.

На далекій чужині виросла чергова могила нашого національного героя, творця новітньої історії останніх десятиріч, людини як символ безкомпромісової боротьби за визволення України, провідника національної визвольної революції, оспіваного вже в народніх піснях — сл. п. Степана Бандери.

Як попередніми разами пострілом з-заду, підкиненням бомби так і підсуненням отруї Москва сподівалась довести до морального заламання і до капітуляції українського визвольнореволюційного руху. Але за кожним разом вона помилялась, бо боротьба за визволення не припинялась, і не припиняється.

В особі С. Бандери Москва вбачала велику небезпеку для себе, бо він, після С. Петлюри і Є. Коновальця, розгорнув ще завзятішу і складнішу боротьбу, у висліді якої прийшов акт Відновлення Української Державности 30-го червня 1941 р., а далі створення збройного рамени українського народу т. є Української Повстанської Армії, дії якої виповнюють живим змістом героїчну добу визвольних змагань українського народу після II-ої світової війни. Це ж бо боротьба на життя і смерть — запекла, жорстока і страшна. Вона дзвенить не тільки серед пошуму карпатських лісів, чи в плесі пшеничних піль України, але також вона по-

ширилась на далекі сибірські тайги, словом — на всі простори тюрми народів.

„Бандерівці на фронт” — лунав клич під час в'язничних повстань в СРСР. Всюди, де спалахнули вогні, — бандерівці творили авангард. Так було на Далекому Сході, в Казахстані, Сибіру, над Льодовим Морем. Для українця не було більшого відзначення, як саме бути бандерівцем. Це означало бути „упривілейованим”, а цього не можна дістати в нагороду — це можна тільки вибороти, здобути готовістю на жертви. Так росли нові кадри, ряди борців за право бути собою, росли, кріпшали, міцнішали, повнюючись не тільки українцями, але і чужими елементами кадри, впевнені в свою слушність, задивлені у візію майбутнього, — лави борців, які загрожували і загрожують розвалом російської тюрми народів.

Тут знову як і в попередніх моментах, коли тільки Москва опиниться в небезпечних для неї політичних закрутах, тоді важкою зморою стає перед нею Україна. В таких ситуаціях Росія хапає за свою випробовану зброю і стосує фізичну ліквідацію чи то у формі штучного голоду, ежовщини чи хрущовщини, щоб вбити всіх тих, хто міг би воскресити на нашій землі дух Хмельницького, Мазепи з метою знищення Москви. Ось чому Бандера був небезпечний для Москви. Його ім'я від десятків років стало символом боротьби на життя і смерть проти захланного ворога. З його ім'ям на устах ішли до бою і вмирили воїни УПА. Його ім'я стало прапором боротьби, під яким єдналися усі відважні, всі чесні українці, всі що не схилюлися перед москвофільськими міжнародними мафіями. Ім'я це стало найбільшою загрозою існуванню Росії.

Що даліше Степан Бандера віддалюється від нас часово, то його постать стає видніша, більш імпозантна.

Риси і якості характеру, що їх мав Степан Бандера є рідкістю у людей, а в українських людей зокрема. Тим більше, що такі люди, як Бандера дуже рідко появляються і дозрівають в новітньому українському підсонні. Він мав своїх прихильників не тільки серед українців, але і серед інших поневолених народів, що в

практичній дії вважали його своїм. Його можна було із однаковою силою любити або ненавидіти і це саме робили і роблять вороги українського народу.

Степан Бандера був не тільки патріот, підпільник — але перш за все політичний діяч великого формату, ініціатор і реалізатор великих творчих задумів, соборник і поборник провінціалізму і капітулянтства. Мав багато прикмет потрібних політичним провідникам у час важкої боротьби поневоленої нації за її політичне буття. Надзвичайна чулість, передбачливість, постійна готовість, негнута послідовність і твердість характеру, разом із суворою, безприкладною вірністю визвольній справі — були прикметні для цього великого сина української землі. Був він сильний собою, своїм духом, стояв як скеля серед розбурханого моря, об яку із лоскотом відбиваються хвилі, був помічником для тих, що потребували помочі, прибіжищем для тих, хто сумнівався і вагався — даючи завжди їм щось із своєї віри в українську правду. На шляху до наміченої мети ішов непохитно, не зважаючи на жадні труди чи хвилеві недостачі.

Велика ідея, власна організована сила і безкомпромісова боротьба — це девіза життя Степана Бандери. Цим він жив і для того трудився, посвятивши себе визвольній революційній змагуні вже від своїх юних років, вступивши в ряди УВО, а згодом ОУН. Він не знав компромісу там, де йшло про справу волі і державної незалежності України. Вже юнаком був він часто арештований у зв'язку із національними святами або подіями, в яких яскраво відзеркалювалася українська ідея. Із ростом польського терору перейшло УВО-ОУН до революційної акції. Правда існували в той час легальні політичні партії в Західній Україні, які легальними методами старалися боронитися перед наступом окупанта. Проте, як відомо з історії до сьогодні лише газетними статтями, промовами чи півзасобами ще ніхто не зумів оборонитися від ворога. І тут революційна діяльність УВО, ОУН під проводом Степана Бандери доповнювала до певної міри легалістичну — у висліді чого остання втішалася деякою успішністю.

У зв'язку з атентатом на польського міністра, засуджено було покійного провідника на кару смерті. Через цілий рік засуд і виконання

присуду наче меч Дамокля загрожували життю провідника. Кожній людині життя цінне та дороге. Отже втрата чи можливість втрати його і дождання езекуції з дня на день, безперечно дратувало, шарпало нерви, — проте він не заломився. Хоч як поляки хотіли цього, — щоб в такий спосіб деморалізувати цільний рух. Ледви чи пересічна людина може собі уявити психічну напругу в якій жив сл. п. провідник С. Бандера на протязі цілого року. Про це пережиття у в'язниці перед 24 роками маємо слова провідника із Варшавського процесу. Цей документ, який дає нам можливість бачити С. Бандеру як, людину, патріота, члена ОУН, провідника, що вмів цінити життя. Про це Він сам висловився так: „люди, які весь час у своїй праці свідомі, що кожної хвилини можуть самі втратити життя, такі люди як ніхто інший вміють цінити його. ОУН цінить вартість життя своїх членів; але наша ідея в нашому понятті така величя, що коли йде про її реалізацію, то не одиниці а сотні, але й мільйони жертв треба посвятити, щоб її зреалізувати. Вам найкраще відомо, що я знав, що наложу головою, і відомо вам, що мені дали змогу те життя рятувати. Живучи рік із певністю, що я втрачу життя, я знаю, що переживас людина, яка має перед собою перспективу в найближчому часі втратити життя. Але впродовж цілого року того часу я не переживав того, що переживав тоді, коли вислав на певну смерть Миколу Леміка і того, хто убив Перацького.

Рішучість, безкомпромісовість і ідейна прямолінійність відзначали індивідуальність Провідника.

У своєму слові до українських націоналістів-революціонерів за кордоном, що появилось друком в 1948 р. він пише: „Ми ставимо на перше місце послідовне ведення визвольної боротьби . . . , від того не відступаємо ніколи, в жадній ситуації. Одночасно докладаємо всіх зусиль, щоб по тому шляху дієвої визвольної політики йшов народ, як широкі народні маси та по змозі і всі організовані політичні чинники, щоб суцільний визвольний фронт обняв всіх”.

Був безкомпромісовий супроти ворога, того самого вимагав від свого членства, ростав і проповідував, підготовляв — вірив, що „у най-

тяжчі історичні моменти мусять тримати фронт і прапор безкомпромісової боротьби ті сили, які на те спроможні" (Слово).

Центром уваги у всіх його чинах та плянуваннях був Київ. Це був соборник чину а не фрази. Вже в ранніх роках своєї діяльності ініціє спроби координаційної дії ЗУЗ із ОЗУЗ. Як далекочорний політик, С. Бандера збагнув, що боротьбу за національне визволення можна вести успішно спільно із іншими поневоленими Московою народами, тому він все доцільно вважав працю АБН.

Трагічне повне небезпек та перешкод було життя самого провідника, Степана Бандери, і так само трагічною була доля його найближчої родини, яку він дуже любив. Старенькі батьки були депортовані в Сибір на загибель, двоє братів: Олександр і Василь в звірський спосіб закатовані в німецькому концтаборі в Авшвіці.

Легендарна постаць української революції — Степан Бандера не був суворого людяною, був галдіний, спокійний, підприємчий, скромний у поведінці, але завжди повний життєрадості.

Пляхом до визволення це, в його політичній філософії, національна революція. Ставка на власні сили була не святковою заявою, але реальною дійсністю і цю концепцію він напровадив свого многогранного життя всебічно розробив. За його дійним почином боротьба УПА на два фронти — проти німців і москалів — врятувала честь нації перед світом, унеможливила нетлвати українську проблему. А капіталізуючи боротьбу УПА еміграція здобула собі право політичного проматання.

Підготовляючи народ до остаточної розправи з Московою, Степан Бандера постійно підчеркував і наголошував чисткість і ясність ідеологічно програмових заłoженнь цієї боротьби. "В аспекті боротьби з московсько комуністичним большевизмом, дійно-програмовий фронт має дуже важливе й вирішине значення" пише Степан Бандера у своєму Листі до членів ОУН із 1953 р. Вважаючи, що ця боротьба є не тільки проти московського колоніалізму та імперіалізму, але й проти ворожої народолюбивої московської духовності та насильно накиненої йому комуністичної системи. У згаданому листі Степан Бандера пише — "комунізм у своїх підста-

нових заłoженнях і засадах, а не тільки в такий чи інші системі практичного здійснювання, цілком протилежні психіці української людини, а так само українському розумінню свободи народу й людини, народолюбства".

Для нас, для виходців із Рідної Землі, для виразні й чіткі завдання: "Головне завдання тих, що на чужині, сл. п. провідник поставив — поширити серед всіх народів правдиві відомості про змагання України, про її дійні потреби й ролі в обороні всього людства, його доступу й свободи перед большевизмом. Поширити належне зрозуміння й правдиву оцінку українських визвольних змагань... — серед всіх народів". . . . спонукати їх оцінювати її (Україну) реально важливість для міжнародного розвіткю. У висліді приєднати справжніх союзників і помічників, які піддержуватимуть українські визвольні змагання різними способами, — морально, політично на міжнародному форумі, як і практично, а даліше "у цьому му мусить бути єдність, солідарність і співпраця усіх сил, усіх політичних чинників". Їм-трація — "в цілості, зокрема весь її політичний актив має бути перед зовнішнім світом речником України, яка бореться".

Тому не випадково верот ціляючи в провідника воюючої й нескореної України мав кілька завдань. Ім'я Бандери стало бойовим праром і символом невгнатої боротьби українськотого народу, символом безприкладної, всенаціональної боротьби за незалежність. У всіх закутиках країни, його знали, надіялись на нього, знаючи, що в приложий час його прапор об'єднає всі чесні, творчі, конструктивні, неспокушені московфильством, чи іншим фильством національні сили.

Це добре розуміли в Кремлі. І ціляючи в його, хотіли обезголовити визвольний рух, посяти зневіру, зламати духово.

Степан Бандера не живе, але його ім'я стало вічним символом, безастанного змагання України до волі й суверенності. Ім'я його, як і ім'я Мазепи, Петлюри, Коновальця, Чупринки стало рїзним ментом для поневолювачів України, а рівночасно великим символом боротьби за визволення людей і народів.

По Сибірських концтаборах, Казахстані і по всіх тюрмі народів — знане ім'я Бандери, як незламного прапора антибольшевницької укра-

А. Орликовський

ПОЛЯКИ В СПРАВІ СХІДНІХ КОРДОНІВ

Францішек Фрідлер в брошурі: „В справі східних границь” ставить своїм завданням пропагандивно представити краєві та особливо закордонній полонії, що сучасна польська границя з СРСР чи як автор прямо каже з Росією є справедливою та не має чого в майбутньому цю границю змінювати. Саме в інтересі таких самих поляків є, щоб ця границя існувала вічно, бо вона є математичним рівнянням добрих відносин із Східною Європою її народами, які нині живуть в границях Росії. Ми свідомі того, що Ф. Фрідлер писав свою книжку в таких умовах, що в ній мусів помянути ряд дуже цінних фактів та матеріалів до питання українсько-білорусько-литовсько-польських відносин. Тому то книжка писана в добі Берута, мусить мати сторінки советофвальства, але коли йде про факти українсько-польських стосунків то він подає їх назгал правдиво. Можемо бути певними, що такого рода книжку не перепустила б приміром польська політична цензура до 1939 р. Правда Ф. Фрідлер хоче своєю книжкою здескредитувати в очах краєвих поляків польські уряди 1920-39 рр. та сучасний уряд в Лондоні на чужині. Фрідлер подає факти правдиво. Книжка Ф. Фрідлера має п'ять розділів: 1. Пілсудчина і германізм, 2. Пан хорунжий Влад. Рачкевич, 3. Боротьба за східні границі, 4. Демократичне право самовизначених, 5. Свідомство консерватиста. Автор починає свою книжкою цитатою з Леніна про самоозначення поляків і це є наче оплата-пашпорт до видання праці.

В першому розділі автор оскаржує пілсудчину в її проницькому наставленні, яке було до німецько-польської експансії на схід в сторону Литви, щоб 1) скерувати головну увагу поляків на польські території

інської революції. Степан Бандера живе для воюючої України, для всього народу, як прапор боротьби. Він живе й для української молоді як ідеал й приклад до наслідування.

Український народ окрилений великою ідеєю волі, державної незалежності України йтиме далі з його духа печаттю аж до повної перемоги, обраним ним шляхом. Йтиме поки московська імперія усіх видів не буде розбита, а на її місці відновлені незалежні самостійні держави.

Тому вшановуючи другу річницю сл. п. великого борця за державну волю України, будуймо тривкий пам'ятник — вшановуймо його посиленою тривкою щоденною працею. Працею, що буде продовженням його святого діла; справи визволення українського народу. Це наказ хвилини, наказ, що його мусить підходити вся українська патріотична молодь.

Познанщини, Помор'я, Шлезька, 2) приневолити Польщу до економічного зв'язку з Німеччиною, що її порт в Гданську обслуговував би польську заморську торгівлю через Балтик. Ф. Фрідлер в цьому питанні цитує думку нім. комісара Познанщини, графа Гуттен-Чапського у його творі „60 літ” том I, ст. 336. Для повного образу цієї справи Фрідлер наводить ідею Пілсудського створити польсько-литовську федерацію, в якій Литві і Польщі належав би великий балтійський порт Латвії Лібаву, що заступала б Литві їх порт Клайпеду приналежну тоді до Німеччини під назвою Мемель.

Ясно, що Ф. Фрідлер мусить засуджувати того рода продажну проницьку політику Пілсудського, якою занедбував позитивно розв'язати питання піднімецьких польських земель, пхаючись на непольські території східної Європи, де за Мацкевичем „на сході не були поляки ніколи народом селян, робітників чи гірників, але народом панів”. Цією цитатою хоче Ф. Фрідлер підтвердити, що на сході поляки не були ніколи автохтонами, які в основній масі були хліборобами. Роля поляків зводилася до контрольно-адміністративно поміщицького органу, який по колоніальному розпоряджався автохтонним населенням.

В другому розділі брошури про Радкевича Ф. Фрідлер оскаржує його в тенденціях залицання польських землевласницьких інтересів на Білорусі протягом 1918 року. Коли то хорунжий Рачкевич, а пізніший Президент еміграційного уряду в Лондоні організував в Бобруйщині та Мінщині польські легіони і був рівночасно головою польського Військового Комітету при Регенційній Раді в Варшаві. Як нам відомо командантом цього легіону був пан Довбур-Мусьніцкі, який тоді мріяв про сповнення історичної місії для Польщі — приєднання Білорусі по Дніпро до Польщі.

Опис антибілоруської діяльності Рачкевича, як в 1920 рр. воеводи в Вильні тут поминає, бо цей розділ відноситься до чисто білоруських справ.

Третій розділ книжечки: „боротьба за східні границі” це один із найцікавіших хоч в деяких місцях представлений дуже тенденційно.

Починає Ф. Фрідлер із ствердження, що упадок царату в Росії викликав вдоволення на заході та був причиною видвигнення польської справи на міжнародно арену.

5 січня 1918 р. Лойд Джордж прем'єр Велико-Британії заявив, що Польщу, як незалежну державу слід створити, але на чисто польській національній території (“Compromising all those... Polish elements, who desire to form part of it) і що того рода Польща буде становити стабілізацію східної Європи.

8.I.1918 р. в проєкті-посланні президента ЗДА В. Вільсона до сенату в 13-ій точці сказано, що має бути незалежна польська держава, яка повинна обнімати землі замешкалі безспірно польською людністю. (Which should include the territories inhabited by indisputable Polish population).

Д-р Роман С. Голіят

ПРОФ. Д-р ІВАН МІРЧУК І ЙОГО ДОПОМОГА УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ

Дня 2-го травня 1961 року пересталось бити серце того, хто чимало прислужився українській справі, а українському студентству зокрема. В мене збереглося 117 листів від нього. Проф. Мірчук — один із найвидатніших і найбільш заслужених синів українського народу. Я щасливий, що маю немало записаних його думок; я радо зачитую деякі з них.

Мюнхен, дня 6 лютого 1952 р.: „Ми всі, що тут працюємо, не є назавжди зв'язані з УВУ, але саме існування і функціонування УВУ для цілої нашої майбутності має велике політичне і репрезентативне значення для всього нашого загалу і для кожного з нас

3.6.1918 р. Конференція Союзних Держав (Франція, Англія, ЗДА та Італія) прийняли проєкт през. Вільсона, в якому здефініювана справа незалежної Польщі із доступом до моря, яка то держава була б основою правного та справедливого миру в Європі та її правопорядку.

Дальше Ф. Фрідлер зупиняється над тим, як то в Парижі, хоч з одної сторони усі тішилися з упадку царату (?!) так з другої сторони усі панічно боялися експансії советської Росії в центральну Європу і тому підпирали усі сили, які боролися проти советської Росії.

Тут Ф. Фрідлер наводить факт, як то секретар Польського Комітету Народового Вельовейскі в меморіалі до союзних урядів зажадав, щоб створену у Франції польську армію ген. Галлера вислати до Польщі з метою зайняти на сході Європи Кам'янець Подільський, Бересть та Ковель, для створення „безпеки Польщі від сходу, щоб від тої лінії, як точка опору можна було на майбутнє почати похід проти Росії” (стор. 23). Але на засіданні Найвищої воєнної Ради 1 листопада 1918 р. британський міністер закордонних справ Бальфур виступав дуже різко проти польської ідеї відбудови Польщі в границях з 1772 р., бо в'яжуть нас як казав Бальфур, зобов'язання створення Польщі, яка має складатися із поляків. Польща ж із 1772 р. не відповідає цій меті, не складається вона виключно із поляків. Це становище, пише Фрідлер підтримав і американський полковник Говз.

4.11.1918 р. на домагання члена польської делегації в Парижі Еразма Пільца, щоб західні сили погодилися приєднати до Польщі значної частини Росії (конкретно частин України та Білорусі) в британському парламенті Лорд Керзон заявив, що метою союзників є створити Польщу соборну і схильну і тому не можна включати до неї чужих територій, що в майбутності стали б джерелом нестабільності і внутрішніх спорів (стор. 23 і 24).

(Далі буде)

зокрема, як одиниці і як члена нації. УВУ — це є сьогодні наша гордість (а разом і предмет заздрости ворогів!).

Мюнхен, дня 2 травня 1955: „На мою думку, польська небезпека на українських землях, це вже муштарда по обіді, бо на наших теренах поляків уже немає, а щоб вони мали колись повернути назад, то про це самі ніколи не мріють... Список моїх праць та мій життєпис перешлю Вам незабаром. Щодо моєї статті про Луця Мишугу, то мабуть редакція „Свободи” з неї не дуже вдоволена, бо стаття замало ентузіастична. Але з ентузіазмом писати я не вмію.

Мюнхен дня 30 квітня 1956: „На мою думку, найбільшим нашим ворогом тепер є і була раніше Москва, без огляду на це, чи вона біла чи червона. Небезпека, яка загрожує нам в однаковій мірі, грозить також і польському народові, який може зуміє ставити сильніший опір русифікаторським змаганням Москви, ніж ми, з огляду на католицьку віру та старі антимосковські традиції, все ж таки, якщо б большевицька неволя потривала кілька десятків років, то й полякам грозить ця сама небезпека, що й нам...”

Мюнхен, дня 25 грудня 1956 р.: „Ви не згадуєте ані словом, як Вам тепер живеться, Ви мабуть відділені від українського життя. Часом це добре, але часами трохи сумно. Все ж таки свої люди зі всіми хибамі нам ближчі...”

Мюнхен, дня 16 серпня 1957 р.: „Рівночасно висилаю Вам свою книжку, „Geschichte der Ukrainischen Kultur”, що вийшла перед кількома днями. Вона представляється доволі гарно, і повинна знайти читачів. Мені залежить на цьому, щоб перший невеликий наклад розійшовся, бо в такому випадку накладня готова видати цю книжку також англійською мовою”.

Ці цитати із збережених листів ознайомлять бодай поверховно читача із поглядами на актуальні справи того, що майже п'ятдесят років вів активне життя українського громадського діяча, та видатного науковця, який всеціло присвятився великій справі, на ім'я якій: **українська культура** — її наукове вивчення та поширення серед своїх і чужих. Остання велика праця проф. І. Мірчука, „Історія Української Культури” німецькою мовою підсумовує (яка незабаром вийде теж англійською мовою, про що так турбувався покійний) його багаторічну та плодотворну працю в цій ділянці.

Українська студіююча молодь знаходила в бл. пам. проф. І. Мірчуку свого опікуна й ду-

ховного провідника, який сам загартований в еміграційному житті від 1919 р. — знав всі невидги життя на чужині, та як до них застосовуватися.

Хоч життєвий шлях проф. Мірчука був вишкелений труднощами, він ніколи не тратив віри в шляхетні ідеали людства, ніколи не зменшилися його глибоке зацікавлення проблемами науки та любов і розуміння до потреб української студіюючої молоді, яку Покійний так гаряче любив.

Ректор І. Мірчук не шукав дешевої популярності, але він — безумовно — був одним із найбільш відомих українських науковців. І ця його популярність — була заслужена, його багатогранною діяльністю зразкового громадянина, вояка, визначного науковця та справжнього гуманіста, а зокрема великого приятеля й опікуна нашого студентства.

Чи у Відні чи Празі або Берліні, він невпинно допомагав українському студентству. Зокрема після 1945 року його допомогова діяльність студентству була дуже велика. Ректор проф. Мірчук як муж довір'я (*Vertraungsmann*) баварського міністерства освіти видавав сотні рекомендаційних листів та довірочних опіній про українських студентів, яких наслідком було те, що сотні майбутніх лікарів чи інших фахівців могли продовжувати свої студії. І це стосується не лише до тих, що студіювали в Мюнхені, чи в інших баварських містах, але й майже в усіх Західно-німецьких університетах. Думаю, що в багатьох випадках проф. Мірчук урятував професійну кар'єру багатьом теперішнім лікарям чи іншим фахівцям, і то навіть без їхнього відома. На довірочні запити університетських чинників проф. Мірчук відповідав також довірочно, але й довірочно позитивно. Шкода, що багато тих, які свою професійну кар'єру завдячують сл. п. проф. Мірчуку, під теперішню пору поступають так, немов би все, чим вони є тепер, завдячують лише своєму знанню чи особистій проворності.

Українське студентство крім своїх професійних студій та суспільної діяльності повинно озброїтися знанням, яке роками нагромаджував проф. Іван Мірчук аж до останньої своєї наукової роботи п. н.: „Історія Української Культури”.

ЗАКЛИК ДО УЧАСТИ В ПРЕСОВІЙ КАМПАНІЇ „ВІСНИКА”

Рвучке, мов вода бистрого Прута чи Збруча, життя, повне несподіванок і можливостей, неначе тропічний вихор не кидатиме нами ніби осінним, жовтневим листком тільки тоді, коли будемо своєчасно і правдиво поінформовані рідною пресою. Київ і Вашингтон, В'єтнам і Куба, Неру і Аденауер — все те, колись далекі місця і люди і ніби неприємні до долі української нації; сьогодні маємо щоднини про них читати та слухати, як слухаємо радіоповідомлення про погоду.

Щоденна чи тижнева українська преса приносить силу-силенну вісток, розворушує, „не дає спати ходячому, серцем завмирати”, як кликав безсмертний Шевченко, показує нам виразно мобілізаційні армії, економічних ресурсів, звітує про вибухи бомб і революцій, насторожує і вказує шляхи і дороги поступування на зараз, на коротшу і, іноді, на довшу мету.

А вже робити заключення, висновки і давати вказівки для праці і боротьби не на короткий, а на довший час, на роки, для одиниць і загалу, для робітників і інтелігентів, а передовсім для найрухливішої частини нашої суспільності, т. є учасників Визвольного руху в чужині суціль — це почесне і нелегке завдання наших журналів, між якими „Вісник” займає одно з передових місць.

„Вісник” виконує важливу функцію в українській громаді, бо допомагає в тріскотні вибухів в міжнародній політиці віднаходити основні рушійні сили і шляхи вияву з виразною метою вказувати на можливості і методи приєднування приятелів України і ворогів нашого ворога, бо не занедбує, а підбудовує ідеологічні елементи нашого живого визвольного руху, бо дає спроби розв'язки складних питань внутрішньої побудови вільного життя у власній самостійній державі, бо аналізує процеси, що їх на культурному, господарському, адміністративному відтинках життя переживає загал в поневоленій Україні, враховуючи ті елементи, що можуть потенційно сприяти наростанню революційних процесів, бо безжалісно викриває шкідливі українській визвольній справі тенденції, допомагаючи в такий спосіб справі збереження

Проф. д-р В. Орелецький

ШВЕДИ ПРО БІЙ ПІД ПОЛТАВОЮ

(Продовження з попереднього числа)

В сьомій годині вечором здається, що праця на рівнині закінчена. У ровах повздовж дороги тягнуть за собою ноги мушкетири і жінки з своїм нещасним приладдям аж до села. Вони мають далеку дорогу перед собою. Автор книги бачив кілька таких жінок, які з трудом ішли по довгій і тяжкій денній роботі і які, як автор обрахував, мали щонайменше чотири кілометри дороги до свого села під вечір.

Приблизно 15 метрів широкого куснику між рівни-

української громади в політично-здоровій та активній атмосфері і в силі.

Число наших співробітників, як і число наших читачів і передплатників постійно зростає. Та нам всім треба попрацювати ще більше, бо атмосфера в світі наелектризується дослівно з кожним днем, а українська справа постійно актуалізується в щораз вищій мірі.

Тому завжди пам'ятаймо, що не йде про декілька додаткових долярів, але приєднання одного нового передплатника або продаж одної книжки з видань ООЧСУ, це передовсім залучення до нашого гурту ще одної живої людини і зв'язання її живими вузлами з системою наших ідей, поглядів, концепцій, плянів та змагань і успіхів.

Тому гаряче, від щирого серця кличемо членів ООЧСУ, СУМА, бувших вояків УПА і других формацій, закликаємо передплатників, читачів і прихильників і всіх українських патріотів включитися активно в розбудову „Вісника” та Видавництва, бо ж плянуємо випустити нові і важні книжки, українською і англійською мовами.

Нехай ніхто не залишається на боці, нехай не буде тих, хто остається позаду, але об'єднано, безперебійно, систематично і зі зрозумінням справи, включаймося у фронт працівників розбудови свого власного і так дуже потрібного видавничого зусилля.

Приєднуйте нових передплатників, вирівнюйте заборгованість за книжкові видання і журнал!

Зложіть щедрий даток на пресфонд!

Читайте списки виданих нами книжок та слідкуйте за такими повідомленнями, як в справі цін і інших полекш для Вас!

ною та шляхом здаються бути приватною власністю селян. Тут плекають ці селяни побіч картоплі і соняшників також кукурудзу. На цьому куснику працюють селяни вечорами та по неділях. Траву, яка росте повздовж шляху та ровів, старанно збирають так само як трощу повздовж рік. Денеде бачив автор маму і дочки, які тяжко збирають вечорами у рові з великими міхами траву для однісінької власної корови. Старі і молоді пасуть поодинокі звірята-корову, кілька овець або чорно-білі свині — у порослому травною рові, часто кілька кілометрів від села. Оберг припускає, що з огляду на те, з яким великим піклуванням пасли вони звірята, це мусіла бути приватна худоба селян. До молодого пастуха хлопця у рові пристають часто і інші діти. Вони сидять у малих групах повздовж краю шляхів і дивляться на рівнину, ці малі, задумані і свідомі своєї відповідальності співгрозжани великого колгоспу.

Почерез рівнину віє постійно вітер. Він свище по шляхах, при чому порох закриває часто вид шоферів. Цей вітер мучить одітих у хустки та суконки жінок по дорогах, а також примушує молодого хлопця-пастуха підняти ковнір свого занадто великого плаща. Вітер може бути сигналом до зміни погоди — бурі чи навіть снігу. Воїни Карла XII, які прибули були у листопаді до південної України, вже давно перед нами пізнали були цей холодний вітер, він (вітер) під час Різдва цього ж року (1708) перемінив був все живуче по шляхах і на рівнині у лід.

Зима 1708 р. була найстрогішою, яку Європа пережила у людській пам'яті. Ввесь Катеґат був замерз, а у Франції померзли були зовсім виноградники. А вже по московських рівнинах була студінь зовсім аномальною і досягла на Різдво свою найбільшу силу. Карло XII мусів якраз у цей час вирушити з кількома полками, щоб відбити московський наступ проти міста Гадяч, яке було одним з опірних шведських точок. Холод загнав їх сюда по дорозі.

Полковник драгунів Нілс Ілленштерна, який дав досить сугестивний образ маршу серед холоду, називає це початком і великою причиною нещастя, яке потім сталося.

Ворогові вдалося спалити передмістя Гадячу і тому шведські полки мусіли переночувувати під відкритим небом. Ілленштерна подає, що ввесь шлях був рано покритий замерзлим на смерть мушкетерами та кіньми. Санітарні та багажні вози не рухалися з місця з мертвими візниками на своїх возах. Холод був такий сильний, що птахи не могли злітати з землі. Король сам підняв одного такого птаха, але він уже не був в стані злетіти.

Молодий курінний священик Свен Аґрель, якого приділили були до Кронберзького полку, змалював дуже зворушливо страхіття в Гадячі: „Останнього дня цьо-

ЗБІРКА КОЛЯДИ НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД В 1961 Р.

НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД

II. ГРИГОРІЙ КНИГНИЦЬКИЙ
ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

\$ 100.—

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

(Продовження з попереднього числа)

По \$ 1.00 — А. Масляк, Ч. Тендтер, І. Ігнар, В. Ле-
щак, О. Вадяк, І. Гінда, Д. Васюкно, В. Абельт, М.
Ютька, А. Фещур, І. Федак, В. Серафонович, І. Питван,
Р. Поточняк, Е. Казьо, Б. Принада, В. Гадиняк, І.
Вреслав, Г. Цар, Г. Лісничий, К. Кілик — 0.50. Разом
\$ 225.50.

Листа ч. 371-373.

По \$ 10.00 — А. Кондзерський, Е. Коколюс, І. Глу-
щик, Мих. Гидзів.

По \$ 5.00 — В. Матлага, Д. Сенюк, С. Пестрак, Д.
Вадяк, І. Мартинюк, М. Кухта, І. Петришин, О. Петеш,
Я. Турко, В. Дитиняк, С. Торбин.

По \$ 3.00 — А. Гіряк, С. Грицишин, М. Капко, І.
Кусий.

го 1708 року мусів я піти до міста Гадяч, бо там сто-
ляли мої коні і віз і ніхто їх не доглядав, тому що мій
візник утік. Замерзлі воїни зробили на мене страшне
враження. Польові вози ампутували кожноденно во-
някам руки і ноги. Не один хоробрий молодець остався
калікою, при чому всі доми переповнені такими жа-
люгідними людьми. Цілий день звозили мерців санка-
ми, щоб їх поховати по пивницях і інших місцях, бо
в замерзлій землі їх не можна було ховати.

Нарешті прийшла була весна з ліпшими можливо-
стями заосмотрення армії провіантом, але стрільний
порох був частинно пошкоджений, а коні у жалюгід-
ному стані. Сильні шведські коні не можна було ніяк
замінити українськими (малими) кіньми.

Сподіване підкріплення з Польщі цілий час не при-
ходило. Военні дії та морози вже й без того здеціму-
вали шведську армію. Вправді потерпіла і царська ар-
мія великі втрати, але обі армії (шведська і москов-
ська) остали пропорційно такими самими: на почат-
ку війни стояли 52.300 москалів проти 35.000 шведів,
а на весні 1709 року ці цифри змаліли до 45.000 і 25.000
воїнів на обох сторонах. Але шведам було далеко тяж-
че поповнити прорідлі ряди як москалям.

З весною прийшло топлення снігу і дощ, що робило
пляхи непрохідними, а всякі военні походи прямо не-
можливими. Армія знов відчувала велику недостачу
харчів та паші. Багато відділів мусіли шукати їх ближ-
че запорізької Січі. Здавалося, що запланований похід
Карла проти Росії потерпів остаточно невдачу. При
помочі своїх запорізьких союзників старався король
переправитися через Дніпро, але москалі знищили ба-
гато човнів у Переволочній. Отже король не мав тепер
зв'язку з зовнішнім світом.

(Далі буде)

По \$ 2.00 — І. Сідар, С. Пелюх, Варстат Шевський,
М. Сідар, В. Янів, Ю. Шманько, В. Рубас, Т. Малюк,
І. Лазор, І. Глущик, О. Трач, О. Мурза, С. Мурза, В.
Мазан, С. Клебан, І. Савчак, Пеці.

\$ 1.75 — І. Жила.

По \$ 1.00 — О. Смолинець, М. Копій, М. Абельт, М.
Саверко, С. Кілик, Т. Герман, О. Санкович. Разом 150.75.

Листа ч. 367. — Збірщик Еміліян Ільницький.

Е. Ільницький, Гемпстед, Н. Й. — 5.00, П. Квозко,
Гемпстед, Н. Й. — 5.00, О. Рик, Гемпстед, Н. Й. — 3.00,
С. Полорецький, Гемпстед, Н. Й. — 2.00, М. Сагасно,
Гемпстед, Н. Й. — 2.00, В. Пекар, Гексвіле, Н. Й. —
1.00, Т. Сенчишин, Франклін Сквер, Н. Й. — 1.00, Р.
Команюк, Гіксвіл, Н. Й. — 1.00, В. Білий, Масадеква,
Н. Й. — 1.00, С. Барогн, Е Меадоне Н. Й. — 1.00, Т.
Ліпинський, Е Меадоне, Н. Й. — 1.00, В. Шлочин-
ський, Гемпстед, Н. Й. — 1.00, Яким Курчак, Н. Й. —
1.00, Я. Мотур, Е Меадов, Н. Й. — 1.00, В. Стель, Е Ме-
адов, Н. Й. — 1.00, В. Горин, Е Меадов, Н. Й. — 1.00,
Мгр. А. Сварняський, Н. Й. — 1.00, І. Стриковський,
Н. Й. — 1.00, М. Вовк, Юньонвіле, Н. Й. — 1.00, О.
Степенків, Юньонвіле, Н. Й. — 1.00, Е. Бабей, Юньон-
віле, Н. Й. — 1.00, П. Дембіцький, Гемпстед, Н. Й. —
1.00. Разом 34.00. Загальна сума (Коляда) 410.25.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ.

По \$ 25.00 — Василь Палюх.

По \$ 20.00 — Петро Лучка, Іван Хомко, Остап Іван-
ків, Михайло Яремко, Дмитро Мазурик, Іван В. Сло-
бодян, Н. Й.

По \$ 10.00 — Пукаляк Іван, Козак Осип, Петро Тор-
коняк, Вацк Степан, д-р Борис Филипчак, Петро Даць-
ко, Андрій Лопушняк.

По \$ 6.00 — Степан Цудний.

По \$ 5.00 — Андрій Хитрак, Василь Ацейко, Теодор
Садівник, Йосиф Гарасимів, Семен Желяцький, Ми-
хайло Драйчук, Сергій Винярьський, П. Бережецький,
В. Познахівський, 202 Вар анд Грілл, Вол. Штокало,
А. Рудницький, Іван Данчишин, Ю. Назаренко, Іван
Прокопів, Микола Прокопів, Покора Степан, Василь
Шниш, Михайло Брездень, Іван Ворбич, Ярослав Пе-
теш, Степан Бабій, Іван Онацький, Теофіль Рудниць-
кий, Дмитро Чорний, Прокіп Пакулович, Українська
Централа, Інк., Осип Гуменний, Михапло Гаваль, Шуя
Осип, о. Вол. Білинський, Окаль Теодор, Марин Ми-
хайло, І. Лавришин, Вол. Цюпа, Степан Кусяк, Ярослав
Петрик, Осип Гудзій, Борис Сверед.

По \$ 4.00 — Смоляк Осип, Олекса Воронка, Ілько Бе-
недик.

По \$ 3.00 — Михайло Антонів, В. Боднар, Олекса Без-
палко, М. Луговий, Ол. Теглівець, Василь Вацюра,
Богдан Матіяшек, Дмитро Хариш, д-р Іван Марчен-
ко, Теодор Бойко, Теофіль Кулик, Пеленський Вол.,
Микола Цяпа, Андрій Кусин, Дмитро Прус, полк. Пе-
тро Смородський, Мельник Іван.

По \$ 2.00 — Хавко Юрій, Брунда Петро (Вінніпег,
Канада), Гавряняк Василь, Г. Лимар, Ярослав Доло-
товський, Брунда Михайло, Матвіїшин Степан, Олещ-

кевич Осип, Гудзій Микола, Михайло Дуда, Дмитро Рутецький, Іван Гончарик, Іван Добко, Василь Марущак, Василь Мельничук, Ілько Покора, Дмитро Петрщак, Григорій Цюра, Володимир Салагай, Назар Михайлишин, Микола Палига, Яків Зелінський, Микола Максимюк, проф. Іван Рудакевич, о. Лев Яцикевич, о. М. Притуляк, Теодор Маршівський, Андрій Брана, Антін Ваньо, Василь Федоришин, Богдан Гіряк, Петро Костишин, Юрій Кулик, Михайло Тижбір, Петро Давидович, Степан Лапічак, Степан Андрусиниш, Микола Дндар, Іван Малюта, Савка Григорій, Степан Бобиляк, Василь Фельчишин, Василь Воронка.

По \$ 1.75 — Григорій Мочурад.

По \$ 1.00 — Володимир, А. Никич, Іван Брунда, М. Федачинський, Андрій Гойда, Петро Нанюк, Антін Цапар, Камінський Осип, д-р Павло Польний, П. Нечипір, Ярослав Кардаш, Василь Сташко, Теодор Стець, Василь Перегінець, Юліян Котляр, Петро Карабін, Микола Скварцов, Гуда Осип, Січкоріз Теофіль, В. Несторук, Ільчишин Микола, Дмитро Карпин, Павло Мазур, Кендзельський Осип, Салій Михайло, Чабан Михайло, Біломазур Яросл., Хіта Вол., Яцко Михайло.

По \$ 0.50 — Діонізій Влонський.

ЛЬОС АНДЖЕЛЬОС, КАЛІФ.

Збірщики: Гаранджук Дмитро, Семчишин Петро.

По \$ 10.00 — Брікнер Остап, Тростянецький Яросл.

По \$ 5.00 — Макар Іван, Семчишин Петро, Гац Остап, Пальчук, Стойко Володимир, Козій Степан, Кулик Іван.

По \$ 3.00 — Гриців Іван, Кадубець.

По \$ 2.00 — Гаранджук Дмитро, Семчук Петро, Лецишин Михайло, Буржан, Семаківський Теод., Чильняк Григорій, Феден Михайло, Стельмах Теодор, Комарницький Степан, Назар Микола, Брікнер Микола, Сіак Володимир, Кріль Микола, Губицький Володимир, Шастак Степан.

По \$ 1.00 — Касперський Степан, Жук Осип, Височанський Іван, Морісон Андрій, Гулей Василь, Осадца Любомир, Лаврик Іван, Двигаило Волод., Логуш Дмитро, Левницький Олег, Ковалик Іван, Марків Михайло, Кравець Микола, Жук Стефан, Тарас, Кінадюк Іван, Полотнянка Волод.

Збірщик — Гірка Богдан.

По \$ 5.00 — Паслась Михайло, Гірка Богдан.

По \$ 3.00 — Михайлів Василь.

По \$ 2.00 — Галай Михайло.

По \$ 1.00 — Сабат Євген.

Збірщик — Веселий Олександр.

По \$ 5.00 — Веселий Олександр.

По \$ 2.00 — Марцінів Петро.

По \$ 1.00 — Жук Степан.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Листа ч. 794.

По \$ 20.00 — М. Гурський.

По \$ 10.00 — Е. Козюпа, С. Данів, М. Левчук.

По \$ 5.00 — А. Маланчук, Р. Гій, В. Докій, П. Струк, В. Гіна, С. Кваснюк, С. Посполіта, Е. Кульчицький, В. Климук, А. Воднар, М. Лісевич, о. Степан Чомко, І. Румак, М. Духновський, М. Пик, О. Березицький.

По \$ 3.00 — О. Яхницький, В. Маслянка, З. Герасимчук, М. Кошак, М. Панкевич, О. Прокопович, Т. Косович, М. Гусак, І. Телюк.

По \$ 2.50 — М. Яблонський, Х. Масяк.

По \$ 2.00 — В. Антоняк, П. Козак, А. Іванцівський, М. Роменський, І. Гузик.

По \$ 1.00 — Т. Мацьків, М. Тарнавська, Гіна Евдокія, П. Гащишин.

Листа ч. 795.

По \$ 5.00 — І. Шмата, О. Сенета, В. Гуцул.

По \$ 1.50 — М. Ремський.

По \$ 1.00 — М. Вознюк.

Листа ч. 776.

По \$ 10.00 — В. Гачкевич.

По \$ 8.00 — Ф. Бродич.

По \$ 5.00 — В. Антонишин, М. Шимків.

По \$ 3.00 — Р. Крохмальницький.

По \$ 2.00 — Д. Малік, Я. Попель, І. Поцалуйко, С. Фіголь, В. Снігурович, І. Лучинський, Я. Кравчук, Гр. Гіна, В. Вереза, М. Воднарчук, М. Ворецький, Іскат Антін.

По \$ 1.00 — Я. Томашівський, А. Кравчук.

БОСТОН, МАС.

По \$ 5.00 — о. Григорій Том, Орест Щудлюк, Володимир Ганчар, Степан Микитин, Володимир Бачинський, Петро Струж, Михайло Томас, Василь Баран, Дмитро Мельник, Олекса Капустенський, Теофіль Костецький, д-р Ружинковський, Дмитро Пупко, Михайло Волощук, Василь Ворона, Осип Теримена, Іван Попик, Михайло Зінків, Володимир Напурко, Володимир Федорів, Микола Рудик.

По \$ 4.00 — інж. Кондрат Гусак, Василь Фединишин.

По \$ 3.00 — Михайло Франківський, Дмитро Чередуко, Микола Мельник, інж. Володимир Тутко, Володимир Василюшин, Іван Кецмур, Петро Демко, Степан Сидлярчук, Іван Дашавець, Степан Сологуб, Осип Шиманович, Григорій Макух, інж. Володимир Флюнт, Василь Музика, Михайло Возьний.

По \$ 2.00 — Володимир Баран, Дмитро Галонска, Роман Галамай, Іванна Карапетян, Володимир Гуменик, Михайло Трухан, Роман Василенко, Григорій Чорній, Степан Мацькевич, Микола Рогац, Осип Беркешук, інж. Михайло Вінтонів, Теодор Майкут, Осип Кутак, Григорій Гриценко, Банадига Іван, Михайло Чайківський, Степан Головатий, Іван Шумляк, Богдан Кавчак, Дмитро Фондурко, Дмитро Хромьяк, Дмитро Николенко, Микола Павула, Марія Марченко, Василь Посаль, Володимир Гетьманський, інж. Станіслав Берегулька, Іван Назар, Павло Романівський, Володимир Оленяк, Мирон Франко, Степан Колосенко, Петро Брикса.

По \$ 1.00 — Микола Кальниченко, Степан Когут, Матвій Ленів, Іван Станчак, Євен Кудрик, Яків Романчук, Олекса Бутнік, Микола Сухий, Олександр Леоненко, Степан Захаркевич, Михайло Тимець, Іван Пинюк, Степаня Марджі, Володимир Смолинський, Василь Скапрівський, Микола Гапій, Володимир Зозуля, Іван Барницький, Микола Щербанович, Петро Николишин, Осип Ружицький, Катєфорд, Осип Юхман, Степан Медвід, Когут, Григорій Безкровний, Степан

Грінченко, Євген Кондратюк, Петро Матвіїв, Михайло Томаш, о. Володимир Козоріз, Макар Бардачук, Михайло Вороновський, Катиріна Деревянко.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

По \$ 10.00 — Стахів Петро, Паньство Тулис, Миرونвич Кузьма, Аристович Евдокія.

По \$ 5.00 — Гураль Іван, Гавриш Іван, Науменко Кузьма, Кузьо Мирослав, Науменко Борис, Тицький Петро, д-р Васько Петро, Шотт Осип, Швайлик Іван, Ковалевський Олекса, Тарасюк Домініка, Фичак Ілько, Стрілька Петро, Вадяк Павло, Левицький Богдан, Крицька Ева, Співак Володимир, проф. Галата Стефан, Степась Микола, Лишак Микола, Укр. Амер. Демократичний Клуб, Геба Іван, Тарасюк Григорій.

По \$ 4.75 — Благий Каварня.

По \$ 4.00 — Амброзевич Роман, Максимович Стефан, От. Федасюк Дмитро.

По \$ 3.00 — Вовк Дмитро, Прус Петро, Гураль Стефан, Чабан Василь, Гладич Володимир, Канаї С., Паньство Варчевські, Майкуш Стефан.

По \$ 2.00 — Дзьоба Семен, Рилик Йосиф, Грицаї Тарас, Мельник Іван, Запотічний Антін, Степась Михайло, Савчак Іван, Ковалюк Анастасія, Яремко Павло, Степась Дмитро, Косміна Андрій, Капцьо Ілько, Вазилевич Михайло, Березовська, Науменко Євген, Лабуза Ілько, Возьна П., Гулис, Тимків Ярослав, Космина Ксеня, Деліман Осип, Косміна Іван, Де Олівєра Марія, Галушка Корнило, Вадяк Михайло, Гадек Іван, Паньство Ілик, Левкович Володимир, Грабар Стефан, Фединишин Іван, Фединишин Марія, Будняк Іван, Станько Роман, Романко Анна, Баралецький Петро, Циктор Лука, Паньство Андрусечко, Матковський Василь, Карач Юрій, Мовчан Іван, Родина Дячишин, Стуцька Олена, Гадек Петро, Мельник Стефан.

По \$ 1.55 — Ковальчик Олекса.

По \$ 1.00 — Маслій Марія, Косміна Ксеня, Цимбаліста І., Мисак Гарасим, Крігер, Гайни Д., Павлінець Михайло, Шевчик Іван, Копі П., Кайле С., Двудліт Осип, Андрусечко Михайло, Андрусечко Іван, Ліман Василь, Пзезуєвік Вік, Лишак Стів, Мазуровський Осип, Дубряник Іван, Сиракюза Пат, Путлуяк Іван, Коцюба, Ворона Іван, Лайкуш Параска, Мельникевич Юрко, Іванило Анна, Паньство Кокут, Зайлик Петро, Кузенко Т., Якубович Олекса, Глива Микола, Дяків Василь, Шевчик Стефан, Баралецький Стефан, Казюк Дмитро, Стек Василь, Рудик, Пашуля Олена, Лабуза, Срібний Юрій, Баган Іван, Романець Анна, Вабин Григорій.

По \$ 0.50 — Ванат П.

АМСТЕРДАМ, Н. И.

Листа ч. 767. Збірщики: Осип Пащак, Семен Когут.

По \$ 5.00 — Осип Пащак, Мирон Свідерський, Михайло Мельник.

По \$ 2.00 — Дмитро Олійник, Семен Гнатківський, Василь Мельник, Константин Вішко, Іван Пилипів, о. Лев Ліщинський, Матвій Мелешко.

По \$ 1.00 — Іван Мандро, Іван Желяско, Григорій Фдеорончук, Миколай Андрухівський, Римарук Дми-

тро, Іван Семчук, Володимир Вересюк, Кость Стефінів, Мирослав Юрчук, Мирон Комар, Василь Труфим, Володимир Варшона.

Листа ч. 766. Збірщики: Григорій Ільницький, Ярослав Дудиш.

По \$ 3.00 — Григорій Ільницький.

По \$ 1.00 — Василь Ільницький, Марія Сайсик, М. Михальчишин, Текля Комаринська, Ярослав Дулиш, Василь Селедець, Павло Войцеховський.

Листа ч. 755. Збірщики: Іван Постернак, Мирон Кривули.

По \$ 4.00 — Іван Коваль.

По \$ 2.00 — Семен Когут.

По \$ 1.00 — Теодор Федаш, Дмитро Качуровський, Петро Мажак, Іван Пастернак, Іван Гриців, Петро Зенич.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Збірщики: Іван Цьолко, Григорій Бура, Дмитро Дидик, Антін Шубак, Ярослав Гавур, Петро Вох.

По \$ 60.00 — Михайло Пилипчак.

По \$ 50.00 — 12-ий Відділ ООЧСУ, Денис Притуляк.

По \$ 35.00 — Іван Цьолко, Михайло Крупяк, Григорій Бура.

По \$ 30.00 — Петро Вох.

По \$ 25.00 — Д-р Новаківський, Антін Шубак.

По \$ 20.00 — Ярослав Гавур, Дмитро Дидик.

По \$ 15.00 — Степан Максимчук.

По \$ 10.00 — Теодор Шереґ, Володимир Кульчицький, Семен Мельник, С. М., Михайло Жук, Михайло Ткач, Михайло Васюта, Василь Гаврилук, Евстахій Ясеньовський, Мирон Кучера.

По \$ 6.00 — Роман Качмарський.

По \$ 5.00 — Осип Зубрицький, Степан Зарічний, Лев Зиман, Іван Петрівський, проф. Павло Савчук, Іван Кравчук, Микола Швед, Богдан Гузар, Василь Садівник, Іван Кішенюк, Команецький, Микитюк, Василь Куций, Михайло Когут, Лев Семеняк, д-р Ничай, Антін Драґан, Н. Скупка, М. Северин, М. Чуйко, Ковбаснюк, Юхим Харченко, Богдан Турко, Василь Полегенький, Михайло Королишин, Василь Бойко, д-р Х., Пірановський (Пекарня), Василь Ложак, Іван Цегельницький, Ілля Щупляк, Павло Гулькевич, Брати Починки, Михайло Броварний, Йосиф Терлецький, Василь Гева, Володимир Білик, Опанас Бойко, Михайло Гайдук, Микола Шеремета, Володимир Дяків.

По \$ 3.00 — Іван Пілат, Андрій Сисун, Степан Максимяк, д-р Роман Дзядів, В. Цітенко, Микола Дзядів, Дмитро Вох, Іван Грабар, Антін Шаран, Василь Литвинка, Гнат Поллога, Ольга Вучовська, Тадей Доманський, Петро Такої, Іван Нинка, Катерина Гадевич, М. Сакало, Григорій Лосянович.

По \$ 2.00 — В. Бачинський, В. Кутний, М. Цьолко, М. Тарапацький, Василь Порождько, Микола Романів, Петро Побігун, Мирослав Яцусь, Осип Яцусь, М. Рихвіцький, Катерина Ватюк, Юрій Цьолко, Іван Янчук, Василь Вридун, М. Попович, Іван Муха, Ярослав Іваницький, Дмитро Коконеко, Катерина Вілюсь, Й. Смоляк, Іван Жилінський, Петро Палка, Василь Вакарук, Андрій Гавур, Василь Сметанюк, Павло Коліган, Те-

одор Полегенький, Володимир Ганчар, Петро Беген, Петро Ващинський, Іван Микитюк, Стефанія Дзядів, Ольга Квасниця, д-р Гишак, В. Певний, М. Титла, Франц Колодій.

По \$ 1.00 — Віктор Полегенький, Гнат Бачинський, В. Семенен, Василь Вох, М. Цюлко.

ЛЬОРЕЙН, ОГАЙО

Листа ч. 836.

По \$ 10.00 — д-р Роман Стеткевич.

По \$ 3.00 — Григорій Дирів, Євген Хемич.

По \$ 2.00 — Григорій Черкас, Петро Гаркач, Комар Анна, Ігор Зебликевич, Денис Лесюк, д-р Юліян Сілецький, Франьо Сілецький, Володимир Сілецький, Борис Калюшик, Теодор Макух.

По \$ 1.00 — Максимів М., Андрійович Микола, Стефан Пелипів, Микола Тербецький, Теодор Шевчук, Ярослав Волюх, Степан Хемич, А. Марківч.

Листа ч. 837.

По \$ 5.00 — Дмитро Головацький.

По \$ 3.00 — Сухарик Михайло, Лесюк Омелян, о. Л. Тимків, Михайло Пакуш.

По \$ 2.00 — Ковальчик Іван, Іван Головецький, Іван Деревяник, Володимир Біляк, Микола Бучинський, Іван Влашин, Купіняк Віктор, Іван Левицький.

По \$ 1.50 — Кравс.

По \$ 1.00 — С. Зубаль, Кузин Іван, Володимир Безгацький, Яжик Теодор, Петро Івасишин, Іван Лівчанин, Кучила Арсеній.

Листа ч. 838.

По \$ 2.00 — Проскоренко Катерина, О. Е. Якименко, Роман Купчинський, Стефан Горалевський, Микита Іван.

По \$ 1.00 — Євген Пащин, Володимир Данелейко, Микола Трипняк, Михайло Боївка, Черкас Микола, Микита Дмитро.

Листа ч. 854.

По \$ 5.00 — Яків Рудяк.

По \$ 3.00 — Блискун Андрій.

По \$ 2.00 — Яців Петро, Хованський Ярослав, Федик Олександр, Кобилянський Адольф, Ваюрчак Михайло.

По \$ 1.00 — Іван Башуцький, Шуя Стефан, Шуя Володимир, Чичокін Сергій, Мельничук Михайло, Андрусишин Павло, Станчак Михайло, Дудаш Григорій, Ратич Петро, Петро Проць, Шалків Сергій, Дейчаківський Богдан, Лучковський Іван, Малачинський Теодор.

Листа ч. 855.

По \$ 3.00 — Кущнір Михайло.

По \$ 2.00 — Летнянчин Стефан, Кришталь Осип, Дрогомирецький Осип, Охрін Іван, Паславський Андрій, Василь Сікало.

По \$ 1.00 — Сачко Іван, Ієвицький Василь, Босак Василь, Сеньків Володимир, Курдіяка Дмитро.

КЕНТОН, ОГАЙО

По \$ 10.00 — І. Н.

По \$ 7.00 — Степан Гудз.

По \$ 5.00 — д-р Степан Курилас, Василь Содук, Петро Гудзовський, Василь Фридрак.

По \$ 4.00 — д-р Богдан Панасюк, д-р Ярослав Музичка.

По \$ 3.00 — Микола Хлиста, Волод. Волощук, Василь Печенюк, Іван Вик, Дмитро Поліщук, Zenko Ромахний, Михайло Бурій, Іван Іваницький, Іван Фінковят, Петро Сахаревич, Волод. Яцикевич.

По \$ 2.00 — Михайло Томашівський, Теодор Гаврилюк, Іван Войтка, Василь Харліковський, Микола Босий, Йосип Скуб'як, Іван Глинський, Петро Бабич, Василь Григорчук, Іван Димчишин, Іван Коваль, Микола Сметанюк, Михайло Мельник, Волод. Качмарський, Антон Фінковят, Петро Максим, Микита Смішко, Григорій Ільницький, Волод. Опришко, Степан Жабінський, Андрій Стрихальський, Степан Домчак, Йосип Войтко, Василь Осадців.

По \$ 1.00 — Павло Бандурка, Петро Стрихальський, Богдан Маладій, Микола Куціль, Василь Коцюруба, Онуфрій Цуняк.

ПАЛАТАЙН, ІЛЛ.

Листа ч. 835. Збірщик А. Петрик.

По \$ 10.00 — Дмитро Волощук, Олекса Васьків, Микола Литвин.

По \$ 7.00 — Іван Коцко.

По \$ 5.00 — Антон Петрик, Василь Рейтер, Тома Стефанів, Василь Стратечук, Мирон Лісович, Степан Гедзик, Микола Клюс, Федор Комар, Міхал Банчак, Василь Гедзик, Іван Трегубчук, Євстахій Шевчук, Михайло Запорізький, Микола Тихий, Федор Семчишин.

По \$ 3.00 — Павло Яхнів.

По \$ 2.00 — Василь Шипко, Іван Василатій, Петро Горбовий.

По \$ 1.00 — Ілько Декало.

ЙОНКЕРС І ГЕСТІНГ, Н. И.

По \$ 20.00 — І. Н. Антошик.

По \$ 10.00 — М. Сидор, М. Шашкевич, М. Шпак, С. Гаврилюк, Д. Хавтур, Д. Глушко, В. Коверко.

По \$ 8.00 — М. Гудзоватий.

По \$ 5.00 — О. Щур, В. Коцур, О. Кулинич, Д. Малик, В. Кульчицький, С. Ваницький, І. Глива, І. Підгороденький, М. Зварич, С. Коцур, Т. Коцур, д-р В. Кіналь, В. Подоляк, І. Дуда, Д. Жупник, М. Кобасяр, П. Кобалка, А. Сенківський, Р. Глушко, О. Везкоровайний, О. Вовк, П. Шкафаровський, В. Шевців, В. Коціцький, В. Вовчук, В. Сметанюк, А. Черко, В. Ковальчук, К. Мельничук, М. Періх, О. Степанчук, В. Вітюк, З. Ціховлас, М. Терлецький, О. Дашко, В. Кравець, П. Ревак, О. Дудар, І. Хоманчук, І. Палій, А. Кушна, В. Піцик, В. Тимочко, С. Коцибала, О. Кудрик, М. Корен, Ю. Ковальчик, Т. Корень, П. Пенювич, д-р Чвартацький, М. Мохонь.

По \$ 4.00 — В. Черевко, Я. Варанський.

По \$ 3.00 — А. Верхівський, М. Поступак, І. І. Булат, С. Серединський, І. Пришляк, П. Костечко, С. Женицький, М. Валь, М. Іванів, П. Топільницький, О. Попрощук, В. Прегон, С. Шуланг.

По \$ 2.00 — Т. Коцур, І. Бабухівський, Д. Возняк, Г. Цап, І. Сенькович, Д. Кухтенко, Мирослав Н., Р. Карачевський, Н. Топільницький, П. Гараснімів, Г. Мурин, Ю. Гірняк, І. Тараскевич, Н. Фесій, А. Вовк, В. Бек, М. Москаль, І. Конкевич, Васильчак, С. Ревак,

М. Хінальський, В. Подоляк, І. Гомза, І. Матушкевич, І. Дошна, Г. Гусяниця, С. Гаврильчак, Р. Мороз, М. Оліярник, І. Тацій, Віктор Денисюк, А. Каніщак, І. Форошовський, М. Виньовський, Р. Борковський, В. Мудрий, В. Васютин, І. Гончак, Уличний, Я. Берладин, М. Пеньович, Д. Сосяк, О. Мороз, І. Басалига, В. Басалига, П. Вовчак, П. Русинко, В. Губіцький.

По \$ 1.00 — М. Тех, П. Курило, Н. Скробан, Т. Ропецький, В. Гавриняк, І. Воженко, Ю. Моряно, М. Макарчук, М. Стрелецький.

По \$ 0.50 — І. Дилін.

МІЛВОКІ, ВІСК.

Збірщик Іван Макар.

По \$ 10.00 — Іван Макар, Василь Кріп, Юхим Пиль, Михайло Олексинши.

По \$ 5.00 — Максим Місюрак, Іван Лопушанський, Дмитро Закалюк.

По \$ 3.00 — Микола Петренко, Микола Ясінський.

По \$ 2.00 — В. Браславський, Йосиф Лучин, Еміль Ушаков, Михайло Танін, Дер. Масенко, Теодор Піскір.

По \$ 1.00 — Борис Левченко, Петро Лиходій, Михайло Лазарук, Прот. Д. Ольгин, Текля Макар, М. Конколовський, Василь Хамуляк, Микола Магур, Михайло Мельник, Константин Павляк, Дарія Гарасимів, Андрей Яремко, Назар Праско, Глушко, інж. В. Нагірник, О. Рева, Іван Мельник, Йосиф Ваглай, Іван Костюк, Василь Сметанін, Михайло Федішин, Іван Сірко, Іван Уринюк, Отець Олексюк, Іван Сливканич, сот. М. Гричило, Іван Кузьмюк.

НЮ БРОНСВІК, Н. ДЖ.

Листа ч. 996. Збірщик п. Григорій Добуш.

По \$ 10.00 — Г. Добуш.

По \$ 5.00 — Т. Вутрей, Д. Геча.

По \$ 3.00 — П. Козар.

По \$ 2.00 — М. Пеляк, П. Довбенюк, Г. Стасюк, В. Захарчук, В. Везонів, П. Яковенко.

По \$ 1.00 — Н. Головацький, В. Лашинюк, В. Слободяк, Л. Харченко.

Листа ч. 997. Збірщик Ярослав Івахів.

По \$ 10.00 — Я. Івахів.

По \$ 5.00 — М. Мостовий.

Листа ч. 1001. Збірщик п. Лука Старанчак.

По \$ 5.00 — Л. Старанчак.

По \$ 2.00 — Л. Матвішин, Т. Кушнір, М. Білас, Я. Паславський, В. Гронь.

По \$ 1.00 — П. Литвин, п. Армелюк, о. В. Танчак, М. Куцло, п. Лучко, п. Войко, В. Тернопільський.

Листа ч. 1002. Збірщик Михайло Слободян.

По \$ 5.00 — М. Слободян.

По \$ 3.00 — І. Ковбасовський.

По \$ 2.00 — Р. Ратич, П. Савка.

По \$ 1.00 — І. Підгайний, М. Вачарай, О. Касіак, В. Ясіновський, Соня Микитка, М. Лаба, Т. Джюс, П. Попів, М. Ровенко, Я. Івахів, А. Лазірко, В. Вапляк, В. Вербовацький, А. Ткачук, В. Гузар, М. Куцло, О. Подоляк, А. Павлюк. (Ця листа заповнена збіркою на хрестинах в п-ва Слободян).

Листа ч. 1003. Збірщик п. В. Хомут.

По \$ 15.00 — В. Цяпа.

По \$ 5.00 — В. Мамчур, М. Хомут, П. Панькевич, М. Ровенко, В. Оріховський.

По \$ 3.00 — В. Цяпа.

По \$ 2.00 — А. Убрій, М. Паніль.

ОМАГА, НЕБРАСКА

Листа ч. 981. Збірщик М. Воробець.

По \$ 5.00 — Михайло Воробець, Мирон Івасик, Роман Шелевич.

По \$ 3.00 — Олекса Продивус, Андрій Семачин.

По \$ 2.00 — Михайло Депа, Андрій Клюка, Іван Пацай, Ільчишин Михайло.

По \$ 1.00 — о. Ярослав Свищук, Микола Богуніс, Євген Пацай, Ілько Семчич, Петро Гаврилюк, Павло Клячинський, Петро Гірняк, Гриць Дмитрів, Іван Козак, Михайло Дуркалевич, Володимир Дуркалевич, Андрій Дуган, Семен Кравчук, Стефан Вагрій, Емілія Продивус, Ярослав Галенда, Антін Сокальський, Михайло Гошуляк, Акулова Стефанія, Теодор Ткачишин, Семен Болубаш, Дмитро Грисю, Михайло Ставичний, Матій Проців, Орест Гошуляк, Стефан Гоцій, Василь Дидик, Михайло Лобур, Евстахій Солонинка, Петро Жук, Лаврін Черко, Михайло Глуховецький, Федько Лехновський.

Листа ч. 982. Збірщик М. Воробець.

По \$ 2.00 — Василь Гричка.

По \$ 1.00 — Петро Крис, Василь Мицак.

СІРАКЮЗ, Н. И.

Збірщики: М. Годжак, С. Гридик, М. Проскуренко, Е. Кашталір, Д. Майкович, М. Павлів.

По \$ 15.00 — Т. Іванів, М. Проскуренко.

По \$ 10.00 — М. Годжак, П. Ткач, Е. Гусак, А. Динька, П. Карпишин, В. Фензор, М. Павлів, І. Коцюба, д-р А. Гудзяк, О. Минько, П. Ватуцький, Я. Трач, В. Жмур, Е. Машталір, П. Пічкур, А. Вовк, С. Купровський, ХХ, І. Пиндус, В. Гук, С. Грицик, Укр. Нар. Дім, М. Зарічний, М. Качмар.

По \$ 8.00 — І. Коразуба.

По \$ 7.00 — Г. Свінціцький.

По \$ 6.00 — М. Королишин.

По \$ 5.00 — С. Дуник, В. Новий, М. Бугайчук, Д. Паюк, І. Горбатий, Р. Мацко, В. Спісак, М. Вартошин, Г. Мазурик, А. Вавелко, М. Волозовський, І. Макуський, Г. Пікулецький, А. Плуда, М. Стрінський, Я. Луцишин, О. Глива, М. Назаренко, А. Назаренко, А. Брунець, М. Воскобійник, Р. Шаран, М. І. Рубич, Т. Логуш, М. Пастушенчин, М. Гриник, М. Голь, Зельський, М. Гимків, Т. Ярема, О. Гриців, П. Романик, О. Рудський, Е. Жмур, Е. Тишко, Зик, І. Бурак, Д. Яремко, П. Олива, М. Когут, Оленський, Г. Базар, В. Петрів, М. Бринзя, Г. Динька, І. Шушняк, М. Вовк, Д. Майкович, Т. Фраціян, д-р І. Подюк, І. Рись, С. Рикуняк, В. Будзяк, І. Пігуляк, В. Сушко, В. Возняк, В. Мельничук, М. Микитин, В. Равлінко, В. Годжак, Я. Королишин, І. Волошин, І. Полівчак, П. Гриник, інж. Ю. Копко, З. Бендерський, К. Кузько, П. Сумик, М. Дешевий, Т. Луцишин, Т. Шарбура, І. Ковальчук, М. Підгородецький, Я. Макіменко, М. Рязківський, М. Костик.

По \$ 4.00 — В. Тишак, Ільчишин, Г. Новий.

По \$ 3.00 — Д. Винарчук, М. Лучин, Стеля Рес., І. Голиборода, В. Бугай, А. Стурик, Куцько, С. Луцак, І. Мазурик, І. Миколаєвич, О. Граб, Пахолик, Пахолик,

В. Дмитришин, М. Підцирковний, А. Сторож, В. Сова-ленко, З. Євчук, М. Петришин, І. Гусак, М. Гарогай, П. Рубішен, Шпак, С. Оницький, С. Кохан, Ю. Шпічка, О. Вертишин, Г. Вовкун, М. Рибальченко, О. Кравець, А. Шамгуль, В. Тимченко, Т. Радіо.

По \$ 2.00 — Ф. Дешон, І. Мцук, С. Осадчий, В. Мир-нерод, В. Спиця, П. Кравець, І. Кіянка, П. Лиховід, М. Дзедзюх, М. Дзедзюх, В. Флісак, проф. Й. Заяць, В. Шпічка, В. Гусак, Л. Гец, Шевчук, М. Шевчук, Г. Си-ненко, Т. Шихомова, М. Таташко, С. Андрусин, А. Фліт, М. Гнатко, С. Гнатко, І. Годжак, В. Піж, А. Гож, А. Джуте, М. Грінвуд, І. Вілокис, М. Дяченко, М. Гу-зар, Ю. Ківарчук, д-р Заваликут, О. Гріпа, В. Перец, В. Лебедь, В. Бучкович, М. Шуль, П. Гусак, І. Камен-юк, Александрович, І. Кіцак, Д. Опар, Ферла, С. Вовк, Максимцо, Шевчук, І. Дрозда, Ф. Мельник, В. Луцак, І. Комановський, М. Бобецький, В. Войко, С. Модний, М. Тріщ, А. Бугай, Д. Соботко, Клюб Св. Михайла, А. Урдякний, М. Щурик, В. Гудзуляк, М. Адамчук.

По \$ 1.00 — М. Ковбаснюк, Т. Ковальчук, Мельне-чук, М., Куртиняк, В. Гайдук, А. Гучко, В. Прибила, Костюк, В. Сивак, І. Бергій, С. Татко, В. Лукачик, М. Урдяник, А. Дидик, Лаба, А. Робертс, С. Рибак, А. Лутз.

ГАРТФОРД, КОНН.

Листа ч. 181. Збірщик п. Радіо Евген.

По \$ 25.00 — Заставський Іван.

По \$ 15.00 — Титор Петро.

По \$ 10.00 — Гуменний Ярослав, Рогатинський Ст., Кравець Семен, Мединський Микола, Василенко Вол., Будас Володимир.

По \$ 8.00 — Кравець Микола.

По \$ 5.00 — Марич Григорій, Радіо Евген, Дутка Володимир, о. Валандюк Стефан, Гості п. Титора, Укр. Гор. Клюб, Гуцал Григорій, Назаркевич, Коваль Олек-са, Вінярський Вол., Кебало Павло, Гарасимів Іван.

По \$ 4.00 — Вінярський Софрон, Гаврилук Василь.

По \$ 3.00 — Красій Богдан, Головатий Михайло, Бог-данів Олександр, Дутка Григорій, Ворецько Евген, Лот-тик Михайло.

По \$ 2.00 — Візьяк Микола, Мартинишин Ілько, Яки-мів Іван, Кінах Олександр, Іванів Михайло, Когут Петро.

По \$ 1.00 — Олійник Іван, Семанюк Мафтей, Олек-сяк Галина, Селевич Ядвига, Живко Юрій, Кінах Сте-фанія.

Листа ч. 182. Збірщик п. Колінський Павло.

По \$ 25.00 — Колінський Павло.

По \$ 10.00 — інж. Балко Володимир, Дуда Василь, Романишин Роман.

По \$ 7.00 — Наконечний Антін, Мокрицький Стефан.

По \$ 5.00 — Борисяк Петро, Гафткович Вол., Кузь-ма Роман, о. Саяк Володимир, Пришляк Олександр, Стельмах Богдан, Сокольський Роман, Дутка Петро, Наконечний Василь, Якимів Григорій, Шевчук Ми-хайло, Рекута Василь, Зень Микола.

По \$ 4.00 — Мельник Михайло.

По \$ 3.00 — Левський Любомир, Кирилук Роман, Захаряевич Микола, Курилець Мирон, Романів Во-лодимир.

По \$ 2.00 — Зенчак Стефан, Чорняк.

По \$ 1.00 — Васинчук Евген, Вельган Ілько.

Листа ч. 183. Збірщик п. Наконечний А.

По \$ 10.00 — Гладун Осип, Піган Михайло.

По \$ 5.00 — Іванців Володимир, Кукіль Іван, Зелез-Мирон, Козак Богдан, Дерезицький М., Березій.

По \$ 4.00 — Васильків Іван.

По \$ 3.00 — Романів Яким, Свинтух В., Мельник Іван, Лучка Осип, Теслюк Осип, Салецький Осип, Гук Яро-слав, Бойчук Стефан.

По \$ 2.00 — Кузьма Михайло, Пришляк Петро, Віч-ковський Теодор, Вічковський, Павлічко Михайло, Логуш Єронім, Дерезицький Ілія, Вересюк О., Жиз-номирський В., Старанчак Михайло.

По \$ 1.00 — Мерещак Володимир, Заяць Яким, Бо-ляк Вол., Гаврилів Петро.

Листа ч. 184. Збірщик п. Шагай Петро.

По \$ 10.00 — Ковальчин Іван, д-р Гудь Вол.

По \$ 5.00 — Панахид Ілія, Грисак Микола, Гумен-Александр, Взовицький Павло, Чайковський Степан, Ганчарик Іван, Шагай Петро, Крупа Василь, Соболь Роман, Сломяний Михайло, Чорняк Андрій, Поліщук Ілія.

По \$ 3.00 — Мита Степан, Бандера О., Кузьма Орест, Локоть Антін, Ганчук Бронислав.

По \$ 2.50 — Несторук Яків.

По \$ 2.00 — Якимів О., Любинський Лев, Стасишин Вол., Сивенький Осип.

По \$ 1.00 — Гадзевич Богдан, Солук Тадей, Балко Теодор.

Листа ч. 185. Збірщик п. Мельник Тиміш.

По \$ 25.00 — Мельник Тиміш.

По \$ 5.00 — Кравців Петро, Робак Василь, Свірський Іван, Угрин Семен, Какалюк Мирон, Палюх Іван, Вод-нар Ізидор, Петрецький Михайло, Коваль Лев.

По \$ 3.00 — Тесля Володимир, Кахнір Петро, Чабан Іван, Лескі Володимир.

По \$ 2.00 — Дерлиця Василь, Єднорович Петро, Кур-тяк Михайло, Шарабурок Семен, Салецька Павліна, Олійник, Нечинський, Стефанів Володимир, Войко Ва-силь, Кумович Евстахій, Дозорська Д.

По \$ 1.00 — Веднарчук Степан, Крутоголов Василь, Платош Петро, Кучер Антін.

Листа ч. 186. Збірщик п. Грунтовський Василь.

По \$ 25.00 — Грунтовський Василь.

По \$ 15.00 — Козовик Михайло.

По \$ 10.00 — Рудзінський Олександр.

По \$ 6.00 — Куцман Василь.

По \$ 5.00 — Шмирко Степан, Мельник Ірена, Ру-бай Степан, Підляк Степан, Вереза Іван, Полотнянка Іван, Кривоніс Степан.

По \$ 4.00 — Бородець Володимир.

По \$ 3.00 — Процьо Степан, Фидитник Василь, Го-мотюк Евстахій.

По \$ 2.00 — Матіяш Василь, Шкірка Іван, Грицина Василь, Грицина Ярослав, Курдина Михайло, Лука-севич Василь, Копко Теодор, Поглід Іван, Табель Іван, Шегда О., Снігур Микола, Тара Микола Пласконос Василь, Охрім Юліян, Горнат Степан, Прачук Воло-димир.

По \$ 1.00 — Слободян О., Кебус Волод. Польний Іван, Данилюк Андрій, Червінський Микола, Тимчи-шин Стефанія, Сикюра.

(Продовження виказу в наступному числі)

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБИ!